ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΜΕΤΡΟΥ 2.1 «ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ»

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΜΕΤΡΟΥ

Κ.Π.Σ.	**2000-2006**
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	Αγροτική Ανάπτυξη - Ανασυγκρότηση της υπαίθρου
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	2. Παρεμβάσεις στο επίπεδο μεταποίησης και εμπορίας του πρωτογενούς γεωργικού και δασικού προϊόντος
ΜΕΤΡΟ	2.1 Επενδύσεις στη μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων
ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	Το σύνολο του Εθνικού χώρου
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΤΡΟ	Φυσικά Πρόσωπα και Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	2001-2006
ΠΕΔΙΟ/Α ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	114 Βελτίωση της μεταποίησης και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Ποσό (σε ΕΥΡΩ)	**Ποσοστό στη Δ.Δ. του Μέτρου**	**Ποσοστό στον Άξονα Προτεραιότητας**		**Ποσοστό στο Πρόγραμμα**	
			% Σ.Κ.	**% Δ.Δ.**	**% Σ.Κ.**	**% Δ.Δ.**
Συνολικό Κόστος (Σ.Κ.)	1.224.856.838		92,86%		34,43%	
Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.)	551.185.577		41,79%	92,86%	15,50%	25,80%
Κοινοτική Συμμετοχή (ΕΓΤΠΕ-Π)	382.154.178	69,33%	28,97%	64,38%	10,74%	17,89%
Εθνική Δημόσια Δαπάνη	169.031.399	30,67%	12,81%	28,48%	4,75%	7,91%
Ιδιωτική Συμμετοχή	673.671.261		51,07%		18,94%	
Δανεισμός						

Β. ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΤΟΥ – ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ – ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΔΕΙΚΤΕΣ

Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών προϊόντων, η βελτίωση της ποιότητας και της υγιεινής τους, η ικανοποίηση των απαιτήσεων της αγοράς, η προστασία του περιβάλλοντος και η βελτίωση του εισοδήματος των παραγωγών των πρωτογενών προϊόντων αποτελούν τους γενικούς στόχους του Μέτρου.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων θα ενισχυθούν οι επενδύσεις με προτεραιότητα τον εκσυγχρονισμό των υφισταμένων μονάδων μεταποίησης–τυποποίησης–συσκευασίας–εμπορίας ή και η ίδρυση μονάδων σε τομείς ή και περιοχές όπου υπάρχει ελλειμματικότητα, σε συνδυασμό με την δημιουργία και εμπορική ανάδειξη ισχυρών και αξιόπιστων εμπορικών σημάτων και επωνυμιών.

Κατά την προηγούμενη Προγραμματική Περίοδο 1994-99, ενισχύθηκαν επενδύσεις που αφορούσαν τους εξής δώδεκα τομείς: κρέας, γάλα, αυγά-πουλερικά, διάφορα ζώα (υποτομείς: μέλι, σηροτροφία), δημητριακά, ελαιούχα προϊόντα (ελαιόλαδο), οίνος, οπωροκηπευτικά, άνθη, χεώμηλα και ζωοτροφές.

Το συνολικό κόστος της παρέμβασης κατά την περίοδο αυτή ανήλθε στο ύψος των 609.700.000 ΕΥΡΩ από το οποίο η Δημόσια Δαπάνη ανερχόταν σε 304.700.000 ΕΥΡΩ και το υπόλοιπο ποσό των 305.000.000 ΕΥΡΩ αποτελούσε την Ιδιωτική συμμετοχή των φορέων.

Κατά την περίοδο αυτή υπεβλήθησαν 1071 αιτήσεις επενδυτικών σχεδίων για ένταξη από τις οποίες θετική γνωμοδότηση έτυχαν οι 795 από αυτές οριστική έγκριση έλαβαν οι 742 ενώ 53 ακυρώθηκαν.

Για την νέα Προγραμματική Περίοδο 2000-2006 υπάρχει μικρή διαφοροποίηση των τομέων, όπως έχει τεθεί και στο αντίστοιχο Ε.Π. Αγροτική Ανάπτυξη – Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου.

Ειδικά μετά την ψήφιση του Καν. (ΕΚ) 442/2002 του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 2002 για την τροποποίηση του Καν. (ΕΟΚ) 2019/93 για την θέσπιση ειδικών μέτρων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα προς όφελος των μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους και την ισχύ του από την 1/4/2002:

- αυξάνεται η ενίσχυση - υπο την μορφή επιδότησης κεφαλαίου - στις επενδύσεις του Μέτρου ανεξάρτητα τομέα και υποτομέα , σε ποσοστό 65% κατά μέγιστο.
- η εφαρμογή του αυξημένου ποσοστού αφορά σε επενδύσεις μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων που προέρχονται κυρίως από την τοπική παραγωγή και εμπίπτουν στους τομείς που αφορούν το Μέτρο και θα υλοποιηθούν σε όλα τα νησιά του Αιγαίου Πελάγους, ανεξάρτητα που υπάγονται διοικητικά και εξαιρουμένων των νήσων Κρήτης και Εύβοιας.

Στα πλαίσια τροποποίησης του Καν. (ΕΚ) 1257/99 του Συμβουλίου με τον Καν. (ΕΚ) 1783/2003 προβλέπεται:

- Εκτός από την εφαρμογή καινοτόμων ή προηγμένης τεχνολογίας παραγωγικών διαδικασιών μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων και η ανάπτυξή τους.
- Επενδύσεις με σκοπό τη συμμόρφωση προς νεοεισαχθέντα ελάχιστα πρότυπα όσον αφορά το περιβάλλον, την υγιεινή και την καλή διαβίωση των ζώων. Στην περίπτωση αυτή είναι δυνατόν να προβλέπεται προθεσμία για τη συμμόρφωση προς τα ελάχιστα αυτά πρότυπα, εφόσον απαιτείται χρόνος για την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων που απαντώνται κατά τη συμμόρφωση προς αυτά τα πρότυπα. Οι «μικρές μεταποιητικές μονάδες» συμμορφώνονται προς τα σχετικά πρότυπα μέχρι το τέλος της επενδυτικής περιόδου, που όμως δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 36 μήνες από την ημερομηνία κατά την οποία το πρότυπο καθίσταται υποχρεωτικό για τη «μικρή μεταποιητική μονάδα».

Οι λεπτομέρειες εφαρμογής της ανωτέρω παραγράφου ορίζονται με Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στο πλαίσιο εφαρμογής της σχετικής Κ.Υ.Α. Επίσης, με Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων καθορίζονται οι ελάχιστες προϋποθέσεις για το περιβάλλον, την υγιεινή και καλή διαβίωση των ζώων.

Για την πρακτική αποτύπωση της βασικής υποδομής και των στόχων των τομέων, αυτοί ομαδοποιούνται σε δύο κατηγορίες - ενότητες:

(i) Η ενότητα τομέων προϊόντων ζωικής παραγωγής, που περιλαμβάνει τους τομείς Κρέατος, Γάλακτος, Αυγών-Πουλερικών, Διαφόρων ζώων (Μέλι – Σηροτροφία), και Ζωοτροφών και

(ii) η ενότητα τομέων προϊόντων φυτικής παραγωγής, που περιλαμβάνει τους τομείς Δημητριακών, Οπωροκηπευτικών, Οίνου, Ελαιούχων προϊόντων, Φαρμακευτικών & Αρωματικών φυτών, Ανθέων και Καλλωπιστικών, και Σπόρων και Πολλαπλασιαστικού Υλικού.

Ι. ΚΛΑΔΟΙ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Τα κύρια χαρακτηριστικά της ελληνικής αγοράς στον τομέα του κρέατος (βόειου, αιγοπρόβειου, χοίρειου, πουλερικών), αυγών, γάλακτος, μελιού και προϊόντων επεξεργασίας αυτών είναι:

- Όλα τα παραπάνω προϊόντα, εκτός του αιγοπρόβειου γάλακτος και του μελιού, συμμετέχουν στην Κοινή Οργάνωση Αγορών (Κ.Ο.Α.) της Ε.Ε.
- Ο βαθμός αυτάρκειας σε πολλά προϊόντα είναι πολύ χαμηλός και η ζήτηση καλύπτεται με εισαγωγές, κυρίως από χώρες της Ε.Ε.
- Ο εκσυγχρονισμός της απαραίτητης μεταποιητικής εμπορικής υποδομής δεν παρουσιάζει ομαλή πορεία σε όλους τους κλάδους. Οι κλάδοι χοιροτροφίας, πτηνοτροφίας, επεξεργασίας και τυποποίησης αυγών και κρέατος, παρουσιάζουν σημαντικό βαθμό οργάνωσης και δραστηριοποιούνται σ' αυτούς ιδιωτικοί και συνεταιριστικοί φορείς, οι οποίοι ενεργοποιήθηκαν προς την κατεύθυνση του εκσυγχρονισμού. Αντίθετα, στους λιγότερο οργανωμένους κλάδους της βοοτροφίας και αιγοπροβατοτροφίας, στους οποίους δραστηριοποιούνται μεγάλος αριθμός συνεταιριστικών φορέων και Δήμων της χώρας, εμφανίζεται χαμηλός βαθμός εκσυγχρονισμού της εμπορικής υποδομής.
- Πλην του κρέατος πουλερικών και των γαλακτοκομικών προϊόντων, η εγχώρια παραγωγή των υπολοίπων προϊόντων δεν έτυχε της απαραίτητης τυποποίησης, με αποτέλεσμα την υποαπασχόληση ακόμα και της δημιουργηθείσας ή της

υφιστάμενης σύγχρονης υποδομής (σε προγενέστερα μεταποιητικά στάδια) με άμεση συνέπεια τη μείωση της ανταγωνιστικότητας των εγχωρίως παραγωμένων προϊόντων σε σχέση με τα εισαγόμενα.

– Οι οργανώσεις των μικρών παραγωγών, διαφόρων μορφών, για προώθηση εμπορίας κτηνοτροφικών προϊόντων, δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα, παρά μόνο σε μεμονωμένες περιπτώσεις.
– Οι εξαγωγικές δραστηριότητες στους τομείς των κτηνοτροφικών προϊόντων περιορίστηκαν μόνο σε λίγες χιλιάδες τόνους τυριού «φέτα», σε ελάχιστες ποσότητες αλλαντικών προς τις γειτονικές βαλκανικές χώρες και ικανοποιητικές ποσότητες διαφόρων τύπων γιαούρτης προς τις ευρωπαϊκές χώρες, από καλά οργανωμένες επιχειρήσεις του κλάδου.

1. ΤΟΜΕΑΣ ΚΡΕΑΣ

1.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Ο τομέας περιλαμβάνει το βόειο, πρόβειο, αίγειο και χοιρινό κρέας.

1.2. Εγχώρια παραγωγή

Η παραγωγή βοείου, αιγοπρόβειου και χοιρινού κρέατος συνολικά βαίνει μειούμενη με μέσο ετήσιο ρυθμό για τα έτη 1990-1999, της τάξεως του 1%, σταθεροποιούμενη κατά τα δύο τελευταία έτη στο ύψος των 345 χιλ. τόνων.

Η παραγωγή βοείου κρέατος ειδικότερα παρουσίασε πτωτική τάση κατά την περίοδο 1985-1990, με ετήσιο ρυθμό 0,14%, ενώ για τα έτη 1990-1999 η πτωτική τάση σε ετήσια βάση ανήλθε στο 2,5 %.

Η παραγωγή του αίγειου κρέατος παρουσιάζει σημαντική ετήσια αύξηση της τάξεως του 1,2% για την περίοδο 1985-1990. Κατά το διάστημα 1990-1999 παρατηρείται αύξηση της παραγωγής της τάξεως του 3%, σταθεροποιούμενη στο ύψος των 47.000 τόνων. Το πρόβειο κρέας σταθεροποιείται στο ύψος των 83.000 τόνων. Συνολικά η παραγωγή αιγοπρόβειου κρέατος σταθεροποιείται στο ύψος των 130.000 τόνων.

Η παραγωγή χοιρινού κρέατος με μικρές ετήσιες διακυμάνσεις παρουσίαζε κατά την περίοδο 1985-1990 σταθερότητα ενώ κατά την διάρκεια 1990-1999 παρουσίασε σημαντική μείωση της τάξεως του 8%.

Οι προβλέψεις για την παραγωγή κρέατος για την περίοδο 1994-1999 όπου αναμενόταν σταθεροποίηση της παραγωγής κρέατος στους 360.000 τόνους πραγματοποιήθηκε σε ποσοστό (95%).

1.3. Εγχώρια κατανάλωση

ΒΟΕΙΟ ΚΡΕΑΣ

Ενώ υπήρξε σταθερή αύξηση της κατανάλωσης βοείου κρέατος κατά τα έτη 1985-90 ή 1990-95 (μέσος ετήσιος ρυθμός 1,8% ή 1,1% αντίστοιχα) υπήρξε δραστική μείωση της κατανάλωσης κατά την τελευταία 5ετία (1995-1999) άνω των 13% που οφείλεται στο γνωστό θέμα εμπιστοσύνης προς το κρέας αυτό (τρελές αγελάδες).

ΑΙΓΟΠΡΟΒΕΙΟ ΚΡΕΑΣ

Για τα έτη 1990-1999 η κατανάλωση αιγοπρόβειου κρέατος παραμένει σταθερή στο ύψος των 145.000 τόνων περίπου.

ΧΟΙΡΕΙΟ ΚΡΕΑΣ

Η κατανάλωση χοιρινού κρέατος αυξήθηκε την 5ετία 1990-1995 με ετήσιο ρυθμό του 4,5% ενώ κατά την τελευταία 5ετία 1995-1999, ο ετήσιος ρυθμός αύξησης ανέρχεται σε 0,8%.

1.4. Εισαγωγές - Εξαγωγές

Ο βαθμός αυτάρκειας (εγχώρια παραγωγή προς κατανάλωση), στα υπόψη προϊόντα είναι πολύ χαμηλός (κρέας βόειο 25%, κρέας χοίρειο 55%) και η ζήτηση καλύπτεται με εισαγωγές, κυρίως από χώρες της Ε.Ε.

Οι εξαγωγές κρέατος είναι αμελητέες και καλύπτουν συνήθως τις ανάγκες εφοδιασμού ξένων πλοίων.

1.5. Διαρθρωτικά προβλήματα

Η διάρθρωση των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη μεγάλου αριθμού μονάδων με λίγα ζώα. Η διασπορά της παραγωγής, η έντονη διαφοροποίηση με τα κέντρα κατανάλωσης και η μορφολογία του εδάφους δημιουργούν διαφορετικές απαιτήσεις σε θέματα υποδομής για την εμπορία και την διακίνηση του κρέατος από την μία περιοχή στην άλλη.

Σφαγεία

Η υφιστάμενη σύγχρονη υποδομή σφαγείων, εκτιμάται ότι καλύπτει περίπου το 60-65% των αναγκών σφαγής, με την προϋπόθεση της ολοκλήρωσης ορισμένων από τα εγκεκριμένα έργα των Καν. 866/90 και 951/97 τα οποία βρίσκονται σε φάση υλοποίησης και με τη συνεκτίμηση εκσυγχρονισμών σφαγείων τα οποία ενισχύθηκαν από άλλα προγράμματα. Απομένει ένα σημαντικό ποσοστό κάλυψης υποδομής σφαγής, κυρίως για αιγοπρόβατα και για τις ορεινές και νησιωτικές περιοχές.

Στην νέα Προγραμματική Περίοδο θα πρέπει να αντιμετωπιστεί η υλοποίηση συμπληρωματικών επενδύσεων ακόμα και σε μονάδες που περατώθηκαν πρόσφατα και δεν ικανοποιούν τις νέες απαιτήσεις που έχουν τεθεί για την αντιμετώπιση θεμάτων δημόσιας υγείας (κλίβανοι), σύμφωνα με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία. Θα πρέπει να αντιμετωπισθεί επίσης η αποπληρωμή των ανειλλημένων υποχρεώσεων του Μέτρου 2.1 του Ε.Π. «Ανάπτυξη του Τομέα της Γεωργίας» της 2^{ης} Προγραμματικής Περιόδου.

Μονάδες τεμαχισμού και τυποποίησης κρέατος

Σε ότι αφορά τα εργαστήρια τεμαχισμού και τυποποίησης κρέατος, τα σύγχρονα σφαγεία έχουν δυνατότητα κάλυψης του 1/3 της δυναμικότητάς τους. Πέραν όμως αυτών, έχουν δημιουργηθεί και αυτοτελώς λειτουργούντα εργαστήρια τεμαχισμού και τυποποίησης κρέατος, των οποίων η συνολική δυναμικότητα υπολογίζεται σε 126.000 τον./έτος, από την οποία μόνο η δυναμικότητα των 89.000 τόνων αναφέρεται σε μονάδες που θεωρούνται ότι πληρούν τις σύγχρονες προδιαγραφές υγιεινής. Η

υπάρχουσα δυναμικότητα καλύπτει το 26% της συνολικής δυναμικότητας σφαγείων ή το 55% της παραγωγής που θεωρείται ότι μπορεί να οδηγηθεί για τυποποίηση, όμως και αυτή η υποδομή δεν αξιοποιείται πλήρως.

Μεταποιητικές μονάδες παρασκευής κρεατοσκευασμάτων και προϊόντων με βάση το κρέας

Η συνολική δυναμικότητα των υφισταμένων σύγχρονων μεταποιητικών μονάδων παρασκευής κρεατοσκευασμάτων και προϊόντων με βάση το κρέας, ανέρχεται σε 90.000 τόνους/έτος και εκτιμάται ότι υπερκαλύπτει την ετήσια εγχώρια κατανάλωση κατά 30%. Πέραν των σύγχρονων αυτών μονάδων (περίπου 120), υπάρχει ένας αριθμός μικρών αλλαντοποιείων οικογενειακής μορφής που έχει ανάγκη εκσυγχρονισμού. Σημειώνεται ότι η συνολική, κατά κεφαλή, κατανάλωση κρεατοσκευασμάτων στη χώρα έχει αυξηθεί σημαντικά κατά τα τελευταία έτη, αλλά εξακολουθεί να βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο, σε σχέση με εκείνη των χωρών της Ε.Ε. Οι ανάγκες για την νέα περίοδο ανέρχονται σε 54.000 τόνους (Εκσυγχρονισμοί και Νέες ιδρύσεις). Ο στόχος που τίθεται για την νέα περίοδο αφορά 48.000 τόνους (Εκσυγχρονισμοί και Νέες ιδρύσεις).

Στο πλαίσιο του «Ε.Π. Ανάπτυξη του Τομέα της Γεωργίας 1994 – 1999», στον Τομέα ΚΡΕΑΣ εντάχθηκαν και οι δύο κρεαταγορές Αθηνών και Θεσσαλονίκης, με συνολική δυναμικότητα εκσυγχρονισμού 130.000 τόνων. Οι επενδύσεις αυτές θα υλοποιηθούν στα πλαίσια του Ε.Π. Αγροτικής Ανάπτυξης – Ανασυγκρότησης της Υπαίθρου 2000-2006.

Μονάδες Αξιοποίησης Παραπροϊόντων και Υποπροϊόντων Σφαγής.

Οι μονάδες αυτές λειτουργούν συνήθως σε συνδυασμό με τα μεγάλα σφαγεία, για την αξιοποίηση των παραπροϊόντων και υποπροϊόντων σφαγής (κοιλιές, στομάχια, πόδια, αίμα κ.λ.π.), με σκοπό να παραχθούν κρεατάλευρα, οστεάλευρα κ.λ.π. χρησιμοποιούμενα για ζωοτροφές οι οποίες θα διατίθενται σύμφωνα με τους υγειονομικούς όρους και προϋποθέσεις της Εθνικής και Κοινοτικής Νομοθεσίας, όπως ισχύουν κάθε φορά.

Σύμφωνα με τελευταία στοιχεία η δυναμικότητα που μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο του υπόψη υποτομέα ανέρχεται σε 75.000 τόνους περίπου. Υπάρχουν 30

μονάδες σε όλη τη χώρα που αξιοποιούν υποπροϊόντα – παραπροϊόντα κρέατος, με συνολική δυναμικότητα 30.000 τόνων περίπου, που λειτουργούν μαζί με τα μεγάλα σφαγεία. Απαιτείται ο εκσυγχρονισμός και η συμπλήρωση αυτών στα παλαιά σφαγεία αλλά και η ίδρυση νέων μονάδων συλλογικής μορφής ώστε να διασφαλίζεται η οικονομική τους λειτουργία με την αξιοποίηση μεγάλου όγκου προϊόντων, και να τηρούνται οι προδιαγραφές υγιεινής των παραγόμενων ζωοτροφών, οι οποίες προέρχονται απ' αυτά (οστεοκρεατάλευρα, αιματάλευρα).

1.6 Δράσεις που υλοποιήθηκαν στο Β΄ Κ.Π.Σ.

Σφαγεία

Από το στόχο που είχε τεθεί στην Προγραμματική Περίοδο 1994 – 99 των 110 χιλιάδων, θα υλοποιηθεί το 80% περίπου. Απομένει δυναμικότητα 110 χιλ. τόνων που απαιτεί εκσυγχρονισμό. Ο στόχος που τίθεται για τη νέα περίοδο ανέρχεται σε 78.000 τόνους.

Μονάδες τεμαχισμού

Στα πλαίσια της 2ης Προγραμματικής Περιόδου 1994-1999 εντάχθηκαν και υλοποιήθηκαν εκσυγχρονισμοί μονάδων δυναμικότητας 3.400 τόνων και νέα ίδρυση 8.800 τόνων ανά έτος.

Μεταποιητικές μονάδες παρασκευής κρεατοσκευασμάτων και προϊόντων με βάση το κρέας

Στα πλαίσια της Προγραμματικής Περιόδου 1994-1999 εντάχθηκαν και υλοποιήθηκαν εκσυγχρονισμοί μονάδων παραγωγικής δυναμικότητας 1.000 τόνων.

Μονάδες αξιοποίησης παραπροϊόντων και υποπροϊόντων Σφαγής.

Στα πλαίσια της Προγραμματικής Περιόδου 1994-1999 εντάχθηκαν και υλοποιήθηκαν εκσυγχρονισμοί 3.000 τόνων και μονάδες νέας δυναμικότητας 6.630 τόνων.

1.7. Δράσεις που αποτελούν προτεραιότητα

Αναλυτικά οι Δράσεις στο τομέα είναι οι ακόλουθες:

Δράση 1.: Ίδρυση σύγχρονων σφαγείων σε αντικατάσταση υφισταμένων ακαταλλήλων σφαγείων, χωρίς αύξηση της δυναμικότητας.

Δράση 2.: Εκσυγχρονισμός, συμπλήρωση της σφαγειοτεχνικής υποδομής με ή χωρίς μετεγκατάσταση.

Δράση 3.: Ίδρυση νέων μονάδων σφαγείων σε απομακρυσμένες, ορεινές ή μειονεκτικές και νησιωτικές περιοχές, για την κάλυψη τοπικών αναγκών καθώς και στα πλαίσια της καθετοποίησης μονάδων παραγωγής προϊόντων που πιστοποιούνται με βάση αναγνωρισμένες προδιαγραφές ή πρότυπα.

Δράση 4.: Ίδρυση νέων χοιροσφαγείων σε αντικατάσταση δυναμικότητας μη σύγχρονης τεχνολογίας, στα πλαίσια καθετοποίησης της παραγωγής μεγάλων χοιροτροφικών μονάδων.

Δράση 5.: Εκσυγχρονισμός – επέκταση με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων, ίδρυση μονάδων τεμαχισμού – τυποποίησης και παραγωγής κρεατοσκευασμάτων.

Δράση 6.: Εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση με ή χωρίς μετεγκατάσταση μονάδων παραγωγής προϊόντων με βάση το κρέας (αλλαντοποιεία – κονσέρβες κ.λ.π.).

Δράση 7.: Εκσυγχρονισμός ή μετεγκατάσταση δύο κρεαταγορών (Αθηνών και Θεσσαλονίκης).

Δράση 8.: Ίδρυση – επέκταση ή εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων αξιοποίησης παραπροϊόντων και υποπροϊόντων

σφαγής και αδρανοποίησης παραπροϊόντων και υποπροϊόντων σφαγής (rendering).

Δράση 9.: Προμήθεια κινητών (αυτοκινήτων) ψυγείων και ίδρυση μικρών εγκαταστάσεων ψυκτικών θαλάμων στα μικρά Νησιά του Αιγαίου Πελάγους για τη μεταφορά και συντήρηση ευπαθών και νωπών προϊόντων (κρέας και λοιπά προϊόντα κρέατος) με σκοπό την χονδρεμπορία των προϊόντων.

Δράση 10.: Ίδρυση σύγχρονων δικτύων διακίνησης ζωικών προϊόντων – Ίδρυση Κέντρου διανομής σε εκτέλεση προγραμμάτων εφοδιασμού αλύσίδας καταστημάτων, υπεραγορών, με εφαρμογή Logistics.

2. ΤΟΜΕΑΣ: ΓΑΛΑ

2.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Ο τομέας περιλαμβάνει το αγελαδινό – πρόβειο και αίγειο γάλα.

Το αγελαδινό γάλα εμπίπτει στις διατάξεις της Κ.Ο.Α. του τομέα και υπάρχει εθνική ποσόστωση.

2.2. Εγχώρια παραγωγή

Η συνολική παραγωγή γάλακτος κατά τη δεκαετία 1990-1999 κυμαίνονταν από 1800-1971 τόνους, παρουσιάζοντας την εξής κατανομή (ποσοστά %):

	1990	**1995**	**1998**	**1999**
Σύνολο (τόνοι)	1807	1971	1820	1911
Αγελαδινό γάλα	39	37,4	41,1	39,8
Πρόβειο γάλα	36	36,5	35,6	36,1
Αίγειο γάλα	25	26,1	23,2	24,1

Όσον αφορά την μεταποίηση του γάλακτος, παρατηρείται ότι το αίγειο και πρόβειο γάλα μεταποιείται κυρίως σε τοπικό επίπεδο, σε τυροκομεία και εργοστάσια γάλακτος, ενώ μια ποσότητα γάλακτος της τάξεως των 100–150 χιλιάδων τόνων διοχετεύεται για επεξεργασία σε άλλες περιφέρειες της χώρας και κυρίως την Αττική. Αντίθετα το αγελαδινό γάλα κατά το μεγαλύτερο μέρος του μεταποιείται στα εργοστάσια γάλακτος.

2.3. Εγχώρια κατανάλωση

Ο βαθμός αυτάρκειας (εγχώρια παραγωγή προς κατανάλωση) στο γάλα ανέρχεται γενικά στο 50%, αφορά κυρίως το αγελαδινό και η ζήτηση καλύπτεται με εισαγωγές, κυρίως από χώρες της Ε.Ε.

2.4. Εισαγωγές - Εξαγωγές

Οι εξαγωγές γαλακτοκομικών προϊόντων αποτελούνται βασικά από τα παραδοσιακά τυριά, κυρίως λευκά (φέτα) και το γιαούρτι. Όσον αφορά το γιαούρτι, οι εισαγωγές μας από το 1990 έως το 1999 έχουν παρουσιάσει μικρή αλλά σταθερή αύξηση, ενώ παράλληλα οι εξαγωγές μας παρουσιάζουν σχετική στασιμότητα. Πάντως θεωρείται επιθυμητή η αύξηση της δυναμικότητας με την ίδρυση νέων μονάδων ή/και εκσυγχρονισμό/επέκταση για την παραγωγή επώνυμου ελληνικού γιαουρτιού, καθώς και επιδόρπιου για εξαγωγή. Για την οικονομική όμως βιωσιμότητα των μονάδων αυτών απαιτείται η συμπαραγωγή όλων των κατηγοριών γιαουρτιού συμπεριλαμβανομένων εκείνων με χαμηλά λιπαρά, διαιτητικών απαιτήσεων και επιδορπίων.

2.5. Διαρθρωτικά προβλήματα

Για τον τομέα του γάλακτος και ειδικά για το αιγοπρόβειο γάλα, ένα μεγάλο μέρος των διαρθρωτικών προβλημάτων οφείλεται στη διασπορά ενός μεγάλου τμήματος των

εκμεταλλεύσεων εκτροφής των αιγοπροβάτων. Στον ελλαδικό χώρο, λειτουργούν περί τις 20 μονάδες επεξεργασίας γάλακτος και παραγωγής παστεριωμένου γάλακτος, καθώς και 800 περίπου μεταποιητικές εγκαταστάσεις (κυρίως τυροκομεία και μονάδες παραγωγής γιαουρτιού) μικρής, μεσαίας, αλλά και μεγάλης δυναμικότητας. Από τις μονάδες αυτές, 120 περίπου έχουν βελτιωθεί, εκσυγχρονισθεί, ή / και μετεγκατασταθεί με τους Καν. 866/90 και 951/97, ενώ εκτιμάται ότι άλλες τόσες περίπου μονάδες έχουν εκσυγχρονισθεί από αντίστοιχα προγράμματα άλλων Νόμων και Αποφάσεων (Ν.1262/82, Ν.1892/90, Ν.2234Β, Π.Ε.Π. κ.λ.π.).

Συνεπώς απομένει για εκσυγχρονισμό, ένας αριθμός επιχειρήσεων της τάξεως των 500 – 550 μονάδων. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι σημαντικός αριθμός από τα παραπάνω τυροκομεία παράγουν τυριά παραδοσιακά, είναι δε απόλυτη ανάγκη να συνεχίσουν την παραγωγή τουλάχιστον των 20 παραδοσιακών μας τυριών που έχουν καταχωρηθεί ως τυριά ονομασίας προέλευσης (Π.Ο.Π., Καν.(ΕΟΚ) 1107/96). Επίσης αυτές οι τυροκομικές μονάδες θα πρέπει να βελτιωθούν ώστε να εξασφαλίζουν ένα ελάχιστο προδιαγραφών, σύμφωνα με την Κοινοτική ή Εθνική Νομοθεσία, που αναφέρεται στους χώρους παραγωγής, καθώς και τον εξοπλισμό παραγωγής, επεξεργασίας, συσκευασίας κ.λ.π.

2.6 Δράσεις που υλοποιήθηκαν στο Β΄ Κ.Π.Σ.

Κατά την περίοδο 1995-1999 ενισχύθηκαν επιχειρήσεις για βελτίωση των εγκαταστάσεων τους συνολικής δυναμικότητας 427.000 τόνων ετησίως ενώ υλοποιήθηκαν και Ιδρύσεις παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων (γιαούρτι κ.λ.π) συνολικής δυναμικότητας 4.750 τόνων ετησίως.

Οι στόχοι είχαν τεθεί κατά το Β' Κ.Π.Σ. για εκσυγχρονισμό δυναμικότητας 420.000 τόνων υλοποιήθηκε κατά 100%.

2.7. Δράσεις που αποτελούν προτεραιότητα

Δράση 1.: Εκσυγχρονισμός – επέκταση λόγω εκσυγχρονισμού τυροκομείων, με ή χωρίς μετεγκατάσταση ή ίδρυση σε αντικατάσταση υφισταμένων τυροκομείων.

Δράση 2.: Εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση εργοστασίων επεξεργασίας γάλακτος.

Δράση 3.: Δημιουργία κέντρων συγκέντρωσης και πρόψυξης γάλακτος, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ορθολογική τροφοδότηση των μονάδων επεξεργασίας γάλακτος. Για τον ελλαδικό χώρο, η συμπλήρωση του δικτύου των κέντρων αυτών, κυρίως για το αιγοπρόβειο γάλα, θεωρείται απαραίτητη δεδομένου ότι η παραγωγή του γάλακτος προέρχεται από πολλές και διάσπαρτες κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις μικρού μεγέθους, ενώ οι κλιματολογικές συνθήκες (υψηλές θερμοκρασίες), δεν διευκολύνουν τη μεταφορά του προϊόντος χωρίς ψύξη και πρέπει να διασφαλίζεται πλήρως η ποιότητα και υγιεινή κατάστασή του.

Δράση 4.: Ίδρυση μονάδων παραγωγής παραδοσιακής γιαούρτης ή εκσυγχρονισμός – επέκταση με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων.

Δράση 5.: Ίδρυση μικρών τυροκομείων σε απομακρυσμένες ή ορεινές ή μειονεκτικές και νησιωτικές περιοχές.

Δράση 6.: Ίδρυση μονάδων επεξεργασίας γάλακτος – παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων στα πλαίσια καθετοποίησης της παραγωγής. Ειδικότερα για τις μονάδες αγελαδινού γάλακτος απαιτείται η κατοχή αντίστοιχου δικαιώματος ποσόστωσης.

Δράση 7.: Ίδρυση ή εκσυγχρονισμός – επέκταση, μονάδων αξιοποίησης παραπροϊόντων και υποπροϊόντων επεξεργασίας γάλακτος κυρίως για περιβαλλοντικούς λόγους.

3. ΤΟΜΕΑΣ: ΑΥΓΑ – ΠΟΥΛΕΡΙΚΑ

3.1. ΥΠΟΤΟΜΕΑΣ ΑΥΓΑ

3.1.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Ο υποτομέας περιλαμβάνει τα αυγά που προέρχονται από ωοτόκες όρνιθες συστηματικής πτηνοτροφίας.

Η ταξινόμηση των εκμεταλλεύσεων συστηματικής πτηνοτροφίας είναι όπως εμφανίζεται παρακάτω:

Κατηγορία συμμετοχής	**Αριθμός εκμ/σεων**	**Ποσοστό**
2.000 –5.000 όρνιθες	445	25,28%
5.000 – 20.000 όρνιθες	136	31,36%
20.000 – 50.000 όρνιθες	21	10,31%

Οι μονάδες χωροταξικά ευρίσκονται σε ποσοστό 54% στην περιφέρεια Αττικής, 11% στον Νομό Κορινθίας, 7,5% στον Νομό Θεσσαλονίκης.

3.1.2. Εγχώρια παραγωγή

Η παραγωγή αυγών την πενταετία 1992–1998, σταθεροποιήθηκε περίπου στους 120.000 τόνους/έτος. Η παραγωγή που πηγαίνει για μεταποίηση ανέρχεται σε 95.000 τόνους. Οι εισαγωγές κυμαίνονται στους 3.500 τόνους/έτος (1998) και ο βαθμός αυτάρκειας είναι υψηλός (97%).

3.1.3. Εγχώρια κατανάλωση

Η εγχώρια κατανάλωση παραμένει σχεδόν σταθερή στο ύψος των 120.000 τόνων.

3.1.4. Εισαγωγές - Εξαγωγές

Όπως προαναφέρθηκε οι εισαγωγές και οι εξαγωγές κρίνονται αμελητέες.

3.1.5. Διαρθρωτικά προβλήματα

Το μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων παραγωγής αυγών καθώς και ο μεγάλος τους αριθμός, δημιουργούν προβλήματα ως προς το κόστος παραγωγής που είναι αυξημένο και ως προς τις δυσχέρειες συγκέντρωσης του προϊόντος. Η βασική επιδίωξη του Υποτομέα των αυγών είναι η κάλυψη των αναγκών με την απαραίτητη υποδομή σε κέντρα συσκευασίας, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα του προϊόντος και να μειωθεί το κόστος παραγωγής. Σημαντικό ποσοστό αυγών, εξακολουθεί να συσκευάζεται σε πρόχειρους χώρους των υφισταμένων πτηνοτροφείων, οι οποίοι και αποτελούν το «παραδοσιακό συσκευαστήριο αυγών». Τα εγκεκριμένα συσκευαστήρια αυγών ανέρχονται σε 189 από τα οποία όμως λειτουργούν μόνο τα 135 συνολικής δυναμικότητας 97.000 τόνων με πολύ μικρό βαθμό εκσυγχρονισμού.

Οι χώροι αυτοί απαιτούν εκσυγχρονισμό, για ορθολογικότερη εκμετάλλευση και συμμόρφωση προς τους Κοινοτικούς κανονισμούς.

3.1.6. Δράσεις που υλοποιήθηκαν στο Β΄ Κ.Π.Σ.

Στο πλαίσιο του Β' Κ.Π.Σ. είχε τεθεί ως στόχος υλοποίησης η αύξηση της συνολικής δυναμικότητας 450 εκατ. αυγών, αλλά κατά την εφαρμογή του προγράμματος εκσυγχρονισμού συσκευαστηρίων, εκδηλώθηκε περιορισμένο ενδιαφέρον. Εντάχθηκαν μόλις 3 έργα δυναμικότητας 50.000 αυγών ετησίως.

Το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι οι ασχολούμενοι με την εμπορία του προϊόντος δεν «πιέστηκαν» να προσαρμοστούν με τους Κοινοτικούς κανονισμούς σε συνδυασμό με την χαμηλή ενίσχυση πού ίσχυε για την περιοχή του Ν. Αττικής όπου και ο μεγαλύτερος όγκος παραγωγής. Επίσης, δεν εκδηλώθηκε ενδιαφέρον για δημιουργία ή εκσυγχρονισμό μονάδων επεξεργασίας αυγών και μονάδων δημιουργίας νέων προϊόντων με βάση το αυγό.

3.1.7. Δράσεις που αποτελούν προτεραιότητα

Ως προϋπόθεση για όλες τις μονάδες του τομέα είναι η συμμόρφωσή τους με τις απαιτήσεις του Καν.(ΕΟΚ) 1907/90 του Συμβουλίου και του Καν. 2295/03 της Ε.Ε.

Δράση 1.: Ίδρυση ή εκσυγχρονισμός – επέκταση με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων τυποποίησης και συσκευασίας αυγών.

Δράση 2.: Ίδρυση – επέκταση ή εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων επεξεργασίας αυγών και μονάδων παραγωγής νέων Προϊόντων με βάση τα αυγά (νωπό σε αεροστεγή υπό κενό συσκευασίας – κρόκοι αφυδατωμένοι – καταψυγμένο – αυγό σε σκόνη).

Δράση 3.: Ίδρυση μονάδων τυποποίησης και συσκευασίας αυγών για προϊόντα που τυποποιούνται με βάση αναγνωρισμένες προδιαγραφές ή πρότυπα (ειδικές εκτροφές, βιολογικά κ.λ.π.) στα πλαίσια καθετοποίησης των μονάδων.

3.2. ΥΠΟΤΟΜΕΑΣ ΣΦΑΓΕΙΑ ΠΟΥΛΕΡΙΚΩΝ

3.2.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Η παραγωγή προέρχεται από μικρές εκμεταλλεύσεις δυναμικότητας 50 περίπου πουλερικών (το 89,3%), το 9,7% προέρχεται από εκμεταλλεύσεις που διαθέτουν μέχρι 10.000 πουλερικά και το 1,1% προέρχεται από 500 εκμ/σεις με μέσο όρο άνω των 10.000 πουλερικών.Το κρέας των πουλερικών περιλαμβάνει κρέας ορνιθίου (κοτόπουλου), κυρίως της συστηματικής πτηνοτροφίας που αντιστοιχεί στο 80-82% του συνολικού κρέατος της κατηγορίας, κρέας ινδιάνων, πάπιας, χήνας και σε πολύ μικρά ποσοστά ορτυκιών και περιστερών και στρουθοκαμήλου. Τα κύρια χαρακτηριστικά του Υποτομέα είναι η μεγάλη συγκέντρωση της παραγωγής σε συγκεκριμένα διαμερίσματα της χώρας (Αττική, Στερεά Ελλάδα, Ήπειρος, Κεντρική

Μακεδονία κ.λ.π.). Η παραγωγή του κρέατος πουλερικών έχει σταθεροποιηθεί στο ύψος των 170.000 τόνων/έτος (1997-98), ενώ η κατανάλωση παρουσιάζει ανοδική τάση, μέρος της οποίας καλύπτεται από εισαγωγές. Το 1997 οι εισαγωγές έφτασαν τους 35.000 τόνους και το 1998 ξεπέρασαν τους 42.000 τόνους, ενώ οι εξαγωγές περιορίζονται στους 5.000 τόνους (1997 και 1998). Η αυτάρκεια είναι της τάξεως του 83% περίπου.

3.2.2. Εγχώρια παραγωγή

Η καθαρά παραγωγή κατά την περίοδο 1985-90 σημείωσε αύξηση με μέσο ετήσιο ρυθμό 0,7% περίπου. Από το 1990 η καθαρή παραγωγή διαμορφώθηκε στο επίπεδο των 170 χιλ. τόνων.

3.2.3. Εγχώρια κατανάλωση

Η πρόβλεψη για την 5ετια 1995-99 της σταθεροποίησης στο επίπεδο των 170-180 χιλ. τόνων σχεδόν επαληθεύθηκε πλήρως. Η κατανάλωση για το 1998 ανήλθε στο ύψος των 175.000 τόνων.

3.2.4. Εισαγωγές - Εξαγωγές

Το έλλειμμα στην εγχώρια παραγωγή καλύφθηκε από εισαγωγές οι οποίες κατά την υπόψη περίοδο υπερτριπλασιάστηκαν, φθάνοντας τους 42.000 τόνους.

3.2.5. Διαρθρωτικά προβλήματα

Το μικρό μέγεθος των πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων και ο μεγάλος αριθμός τους δημιουργούν προβλήματα κόστους της παραγωγής της πρώτης ύλης αλλά και δυσκολίες στην συγκέντρωση της παραγωγής, την σφαγή και την διάθεση του προϊόντος σε ικανοποιητικές ποσότητες στην αγορά χονδρικής πώλησης.

Εκτός του κρέατος πουλερικών, ο Υποτομέας «πτηνοσφαγεία» καλύπτει και τις δραστηριότητες του μεταποιητικού τομέα του κρέατος κουνελιών (εθνική παραγωγή της τάξεως των 4.600 τόνων/έτος) που κατανέμεται στις περιοχές Κρήτης (1300

τόνοι) – Πελοποννήσου (800 τόνοι) – Δυτικής Ελλάδας – Αττικής & Κεντρικής Μακεδονίας σε μικρότερες ποσότητες.

Επίσης μετά την ανάπτυξη της εκτροφής ινδιάνων και στρουθοκαμήλων υπάρχει ανάγκη κάλυψης της σφαγειοτεχνικής υποδομής και στο τομέα αυτό. Η δυνατότητα της εγχώριας παραγωγής είναι δυνατό να ανέλθει για το κρέας στρουθοκαμήλου στους 1.500 τόνους ετησίως και θα πρέπει να καλυφθεί με την ίδρυση 3 ή 4 σφαγείων ή με συμπλήρωση υφισταμένων πτηνοσφαγείων ή σφαγείων με αντίστοιχη γραμμή σφαγής στρουθοκαμήλων καθώς και ινδιάνων.

3.2.6. Δράσεις που υλοποιήθηκαν στο Β΄ Κ.Π.Σ.

Ο Υποτομέας των πτηνοσφαγείων έχει υποστηριχθεί στα προηγούμενα χρόνια και στο πλαίσιο των Κ.Π.Σ. Α΄ και Β΄. Ειδικότερα στο Ε.Π. 1994-1999 εντάχθηκαν συνολικά 12 έργα, που αφορούν εκσυγχρονισμό πτηνοσφαγείων, μονάδων τυποποίησης κρέατος πουλερικών και παρασκευής κρεατοσκευασμάτων με βάση το κρέας του κοτόπουλου, συνολικής δυναμικότητας 15 εκ. κεφαλών κατ' έτος, ήτοι ποσοστό 69% του στόχου που είχε τεθεί.

3.2.7. Δράσεις που αποτελούν προτεραιότητα

Δράση 1.: Ίδρυση σφαγείων σε αντικατάσταση παλαιών μη σύγχρονης τεχνολογίας ή εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων.

Δράση 2.: Ίδρυση σφαγείων πουλερικών σε ορεινές απομακρυσμένες ή νησιωτικές και μειονεκτικές περιοχές καθώς και μονάδων καθετοποίησης της παραγωγής προϊόντων που πιστοποιούνται με βάση αναγνωρισμένες προδιαγραφές ή προϊόντα (ειδικές εκτροφές).

Δράση 3.: Ίδρυση σφαγείων ινδιάνων και στρουθοκαμήλων ή προσθήκη γραμμής σφαγής ινδιάνων και στρουθοκαμήλων σε υφιστάμενα πτηνοσφαγεία ή σφαγεία.

Δράση 4.: Εκσυγχρονισμός – επέκταση υφισταμένων με ή χωρίς μετεγκατάσταση μονάδων τεμαχισμού – τυποποίησης και μεταποίησης κρέατος πουλερικών ή

προσθήκη γραμμής τεμαχισμού – τυποποίησης και μεταποίησης σε υφιστάμενα πτηνοσφαγεία.

Δράση 5.: Ίδρυση μονάδων τεμαχισμού – τυποποίησης και μεταποίησης κρέατος πουλερικών – στρουθοκαμήλων - κουνελιών.

Δράση 6.: Ίδρυση μονάδων σφαγής κουνελιών στα πλαίσια κάλυψης των υπαρχουσών αναγκών.

Δράση 7.: Ίδρυση σύγχρονων δικτύων διακίνησης ζωικών προϊόντων – Ίδρυση κέντρου διανομής σε εκτέλεση προγραμμάτων εφοδιασμού αλυσίδας καταστημάτων υπεραγορών, με εφαρμογή Logistics.

4. ΤΟΜΕΑΣ : ΔΙΑΦΟΡΑ ΖΩΑ

Για την περίοδο 2000-2006 στο τομέα αυτό υπάγονται ο **Υποτομέας Μέλι** και ο **Υποτομέας Σηροτροφία** που την περίοδο 1995-1999 αποτελούσαν ανεξάρτητους τομείς.

I. 4.1. ΥΠΟΤΟΜΕΑ

4.1.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Το κυριότερο προϊόν της μελισσοκομίας στην Ελλάδα είναι το μέλι. Ακολουθούν σε περιορισμένη κλίμακα το κερί, ο βασιλικός πολτός, η γύρη και η πρόπολη. Οι εκμεταλλεύσεις που διέθεταν μέχρι 50 κυψέλες και αντιπροσώπευαν το 85% των εκμεταλλεύσεων το 1977, έφθασαν να αποτελούν κατά το έτος 1992 το 60%, γεγονός που σημαίνει ότι αυξήθηκε το μέγεθος των εκμεταλλεύσεων κατά την τελευταία δεκαετία, και συνεπώς και η παραγωγικότητά τους. Επιπλέον ένας μεγάλος αριθμός των μικρών εκμεταλλεύσεων (61,0%) διαθέτουν μέχρι 50 κυψέλες η κάθε μία και μόνο 7%, διαθέτει 200 κυψέλες και πάνω.

Η αναλογία της αξίας της ζωικής παραγωγής στο σύνολο της γεωργικής παραγωγής μειώθηκε κατά την τελευταία δεκαετία σε αντίθεση με την αξία του μελιού που

αυξήθηκε κατά το ίδιο διάστημα, γεγονός που σημαίνει ότι το εισόδημα των μελισσοκόμων αυξήθηκε περισσότερο από τους παραγωγούς των άλλων κλάδων της ζωικής παραγωγής.

4.1.2. Εγχώρια παραγωγή

Για την περίοδο 1983-99 η παραγωγή μελιού παρέμεινε σταθερή και κυμάνθηκε γύρω στους 12.000 – 14.000 τόνους το χρόνο ενώ κατά την περίοδο 92-99 είχε αυξητική τάση φθάνοντας τους 13.800 (περίοδοι 1997 & 1998). Ο μεγάλος όγκος παραγωγής προέρχεται από Κεντρική Μακεδονία, Στερεά Ελλάδα, Πελοπόννησο, Θεσσαλία και Κρήτη.

4.1.3. Εγχώρια κατανάλωση

Το 1992 η συνολική κατανάλωση μελιού στην Ελλάδα έφθασε τους 13.757 τόνους. Κατά την διάρκεια της δεκαετίας 1980-90 αυξήθηκε κατά 14%. Η κατά κεφαλή κατανάλωση μελιού στη Ελλάδα είναι μία από τις υψηλότερες της Ε.Ε. φθάνοντας από το 1,3 κιλό της διετίας 1982-83 στο 1,5 κιλά το 1991/92 και 1,65 κιλά το 1998-1999.

4.1.4. Εισαγωγές - Εξαγωγές

Οι εξαγωγές μελιού αντιπροσωπεύουν το 3% της παραγωγής και πραγματοποιούνται προς τις χώρες της Ε.Ε. Οι εισαγωγές το 1990 ανέρχονταν στο 16% της εγχώριας παραγωγής και προέρχονται από τις Βαλκανικές χώρες (2.000 - 3.000 τόνοι) έφθασαν το 1999 στο 25,8% της εγχώριας παραγωγής.

4.1.5. Διαρθρωτικά προβλήματα

Το μεγαλύτερο μέρος των εκμεταλλεύσεων έχει χαμηλή παραγωγικότητα και ανήκει σε άτομα που ασχολούνται ερασιτεχνικά με την μελισσοκομία. Από τα παραπάνω προκύπτει η αδυναμία άσκησης συστηματικής εκτροφής, η μικρή απόδοση ανά κυψέλη, το μεγάλο κόστος παραγωγής και δυσχέρεια συγκέντρωσης της παραγωγής. Τα

προβλήματα αυτά επιτείνονται από την αλλοίωση της μελισσοκομικής χλωρίδας, λόγω πυρκαγιών ανομβρίας κ.λ.π.

Με δεδομένο ότι η Ε.Ε. είναι ελλειμματική σε μέλι, με ετήσιες εισαγωγές από τρίτες χώρες της τάξης των 60-80.000 τόνων, είναι λογική η επιδίωξη της αύξησης της ελληνικής παραγωγής, με την ταυτόχρονη επιδίωξη της δημιουργίας καλύτερης υποδομής για τυποποίηση και συσκευασία του προϊόντος. Βασική αδυναμία αποτελεί η διασπορά των μικρών μονάδων και η δυσκολία άσκησης συστηματικής εκτροφής, η μικρή απόδοση ανά κυψέλη, σε συνδυασμό με τη δυσχέρεια συγκέντρωσης του προϊόντος, παράμετροι οι οποίες διαμορφώνουν υψηλό κόστος παραγωγής.

Προβλήματα στη μελισσοκομία δημιουργεί επίσης η αλλοίωση της μελισσοκομικής χλωρίδας, λόγω πυρκαγιών, ανομβρίας και άλλων δυσμενών παρεμβάσεων του ανθρώπου στο περιβάλλον. Συγκριτικό πλεονέκτημα αποτελεί η δυνατότητα παραγωγής προϊόντων υψηλών προδιαγραφών από τον κλάδο της μελισσοκομίας, που σε συνδυασμό με ανάλογες υποδομές τυποποίησης, μεταποίησης και προβολής, αφήνουν περιθώρια προώθησης τέτοιων προϊόντων. Η Δυναμικότητα των μονάδων τυποποίησης – συσκευασίας ανέρχεται στους 12.000 τόνους με διάφορο βαθμό εκσυγχρονισμού. Οι μεγάλες μονάδες ευρίσκονται στη Χαλκιδική, Αττική και Κρήτη.

4.1.6 Δράσεις που υλοποιήθηκαν στο Β΄ Κ.Π.Σ.

Στο πλαίσιο του Ε.Π. 1994-99 εντάχθηκαν 4 έργα που αφορούν εκσυγχρονισμό για την παραγωγή 340 τόνων / έτος έναντι του στόχου 2.100 τόνων (16%).

4.1.7 Δράσεις που αποτελούν προτεραιότητα

Δράση 1.: Εκσυγχρονισμός – επέκταση και ίδρυση νέων μονάδων παραγωγής προϊόντων διατροφής – υγιεινής διατροφής με βάση το μέλι και άλλα προϊόντα της κυψέλης.

Δράση 2.: Εκσυγχρονισμός - επέκταση με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφισταμένων τυποποίησης – επεξεργασίας – μεταποίησης μελιού και λοιπών προϊόντων κυψέλης.

Δράση 3.: Ίδρυση νέων μονάδων τυποποίησης – επεξεργασίας μεταποίησης μελιού και λοιπών προϊόντων κυψέλης.

Δράση 4.: Ίδρυση – εκσυγχρονισμός – επέκταση – μετεγκατάσταση μονάδων για παραγωγή σακχαρωδών προϊόντων με βάση το μέλι, snacks κ.λ.π.

4.2. ΥΠΟΤΟΜΕΑΣ ΣΗΡΟΤΡΟΦΙΑ

4.2.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Το προϊόν της σηροτροφίας στην Ελλάδα είναι τα χλωρά κουκούλια. Αυτά στη συνέχεια ξηραίνονται, αναπηνίζονται και έτσι παράγεται η ακατέργαστη μέταξα.

Οι παραγωγοί πουλούσαν στους εμπόρους ή βιοτέχνες υφαντουργούς τα χλωρά κουκούλια και οι τελευταίοι φρόντιζαν για την παραπέρα επεξεργασία τους.

4.2.2. Εγχώρια παραγωγή

Η ετήσια παραγωγή κουκουλιών έχει μειωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια με αποτέλεσμα από 500 τόνους το 1973 να φθάσει το 1981 τους 131 τόνους (77 τόνοι στο Ν.Έβρου), το 1983 στους 72 τόνους και το 1993 τους 30 τόνους περίπου (20 τόνοι στον Ν.Έβρου) και το 1995 τους 20 τόνους (17 τόνοι στον Ν. Έβρου). Η πτώση αυτή υπήρξε συνέπεια του ανταγωνισμού από τις συνθετικές ίνες, της αστάθειας των τιμών λόγω ιδιαιτερότητας της εμπορίας των κουκουλιών σε νωπή κατάσταση και την αντικατάσταση των μορεώνων από άλλες καλλιέργειες. Παρά τα ανωτέρω, έχει παρατηρηθεί τα τελευταία τρία χρόνια, και στις περιοχές που υπήρχε παράδοση της εκτροφής μεταξοσκωλήκων, αύξηση του ενδιαφέροντος των παραγωγών που οφείλεται στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας της ζωικής μέταξας σε σχέση με τις άλλες ίνες και στην εφαρμογή νεώτερων μεθόδων τεχνικής. Εκτός της περιοχής του Σουφλίου, όπου έχει αναπτυχθεί έντονη δραστηριότητα και κατασκευάζεται σύγχρονή μονάδα αναπήνισης κουκουλιών στα πλαίσια του Β' Κ.Π.Σ., έχει παρουσιαστεί ενδιαφέρον και από άλλες περιοχές της χώρας όπως η Βοιωτία

όπου έχει δημιουργηθεί μικρή μονάδα αναπήνισης και η Κρήτη όπου παρουσιάζονται αυξημένη κατανάλωση μεταξόσπορου.

4.2.3. Εγχώρια κατανάλωση

Η παραγωγή των τελευταίων ετών χρησιμοποιείται σε τοπικό επίπεδο στην χειροτεχνία σε μικρές βιοτεχνίες.

4.2.4. Διαρθρωτικά προβλήματα

Στην περιοχή του Ν.Έβρου υπήρχαν παλιάς τεχνολογίας αναπηνιστήρια που έχουν εδώ και πολλά έτη τεθεί εκτός λειτουργίας με αποτέλεσμα το πρωτογενές προϊόν (χλωρά κουκούλια) να εξάγονται σε γειτονικές χώρες (Βουλγαρία) για αναπήνιση και να επανεισάγονται ως ακατέργαστη μέταξα στην χώρα μας για περαιτέρω επεξεργασία. Η έλλειψη αναπηνιστηρίων ήταν και ο κυριότερος λόγος μείωσης της σηροτροφίας καθόσον η ακατέργαστη μέταξα αποτελεί προϊόν πολύ καλλίτερα διαπραγματεύσιμο και στην εσωτερική αλλά και στην εξωτερική αγορά, το δε εισόδημα που απολαμβάνουν οι παραγωγοί του πρωτογενούς προϊόντος είναι αρκετά αυξημένο.

Η σημερινή κατάσταση του τομέα έχει ως εξής:

- Η Ε.Ε. ενισχύει τη Σηροτροφία (ανά εκτρεφόμενο κουτί μεταξοσπόρου).
- Οι εκτροφείς μεταξοσκωλήκων, και ιδιαίτερα της περιοχής του Ν. Έβρου, που είχαν παράδοση στη Σηροτροφία, ενδιαφέρονται για τη συνέχιση της δραστηριότητας.
- Η ποιότητα των κουκουλιών που παράγονται στη χώρα μας είναι αρκετά ικανοποιητική.
- Έγιναν και γίνονται προσπάθειες, κυρίως από πλευράς Υπουργείου, για την ανάπτυξη του κλάδου, τη δημιουργία σύγχρονων σηροτροφείων, την εγκατάσταση μορεολίβαδων ιαπωνικών δενδρυλλίων, την εισαγωγή πολυυβριδίων μεταξόσπορου από την Ιαπωνία, κ.ο.κ. Με τις δραστηριότητες αυτές, βελτιώθηκε η τεχνική στην καλλιέργεια του μεταξοσκώληκα.

– Δεν υπάρχει σήμερα στη χώρα σύγχρονη μονάδα αναπήνισης, που να εξασφαλίζει καλή ποιότητα νήματος, με αποτέλεσμα να υπάρχει κενό στην παραγωγική διαδικασία. Η ένταξη της ίδρυσης σύγχρονης μονάδας αναπήνισης κουκουλιών, δυναμικότητας 300 τόνων χλωρών κουκουλιών/έτος, στο Ν. Έβρου, με φορέα τη Δημοτική Επιχείρηση Σηροτροφίας και Μετάξης Κουκουλιών (Σουφλί), ύψους επένδυσης 650 εκατ. δρχ., αποτέλεσε την μοναδική επένδυση στα πλαίσια του Κ.Π.Σ. 1994-99.

Η ακατέργαστη μέταξα, είναι προϊόν καλύτερα διαπραγματεύσιμο, τόσο στην εσωτερική, όσο και στην εξωτερική αγορά, έναντι των κουκουλιών.

Βασικές επιδιώξεις που προκύπτουν από το «Ε.Π. Ανάπτυξης του Τομέα της Γεωργίας»

Μοναδικός στόχος είναι η δημιουργία σύγχρονων εγκαταστάσεων αναπήνισης των κουκουλιών, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα του προϊόντος και η διάθεσή του σε ικανοποιητικές τιμές από τους φορείς της πρωτογενούς παραγωγής.

4.2.5. Δράσεις που υλοποιήθηκαν στο Β΄ Κ.Π.Σ.

Η ένταξη της ίδρυσης σύγχρονης μονάδας αναπήνισης κουκουλιών, δυναμικότητας 300 τόνων χλωρών κουκουλιών/έτος, στο Ν.Έβρου, με φορέα τη Δημοτική Επιχείρηση Σηροτροφίας και Μετάξης Κουκουλιών (Σουφλί), ύψους επένδυσης 650 εκατ. δρχ., αποτέλεσε τη μοναδική επένδυση στα πλαίσια του Κ.Π.Σ. 1994-99.

4.2.6. Δράσεις που αποτελούν προτεραιότητα

Δράση 1: Ίδρυση συγχρόνων μονάδων αναπήνισης κουκουλιών.

Δράση 2: Εκσυγχρονισμός - βελτίωση – επέκταση υφισταμένων μονάδων αναπήνισης κουκουλιών.

Δράση 3: Ίδρυση – επέκταση – εκσυγχρονισμός μονάδων αξιοποίησης προϊόντων σηροτροφίας.

II. 4.3. ΥΠΟΤΟΜΕΑΣ ΣΑΛΙΓΚΑΡΙΑ

Δράση1: Ίδρυση – εκσυγχρονισμός – επέκταση και μετεγκατάσταση μονάδων μεταποίησης σαλιγκαριών.

5. ΤΟΜΕΑΣ : ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ

5.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Οι ζωοτροφές που παράγονται στη χώρα μας ανήκουν στις εξής τρείς κατηγορίες:

α) χονδροειδείς ζωοτροφές (σανοί, άχυρα κ.λ.π.),

β) συμπυκνωμένες απλές ζωοτροφές (κριθή, αραβόσιτος κ.λ.π.),

γ) συμπυκνωμένες σύνθετες ζωοτροφές (πλήρη μίγματα).

Η κατηγορία (β) και ιδιαίτερα η κατηγορία (γ) είναι οι ενδιαφέρουσες κατηγορίες καθόσον σε αυτές ανήκουν τα προϊόντα που προέρχονται από την μεταποιητική βιομηχανία καλούμενη βιομηχανία ζωοτροφών.

Στον Ελλαδικό χώρο, η συνολική κατ' έτος διακίνηση ζωοτροφών, ήτοι χονδροειδείς (σανοί, άχυρα), απλές συμπυκνωμένες ζωοτροφές (αραβόσιτος, κριθή) και σύνθετες ζωοτροφές (μίγματα), ανέρχεται σε 6.500.000 τόνους περίπου.

5.2. Εγχώρια παραγωγή – Εγχώρια κατανάλωση – Εισαγωγές - Εξαγωγές

Η εγχώρια παραγωγή στις δύο πιο πάνω (β) & (γ) κατηγορίες είναι περίπου 3.400.000 τόνοι, εκ των οποίων η παραγωγή μιγμάτων ανέρχεται σε 2.000.000 τόνους και η υπόλοιπη ποσότητα των 1.400.000 τόνων εκφράζει τις απλές συμπυκνωμένες ζωοτροφές όπως αραβόσιτο, κριθή, υποβαθμισμένο σίτο, υποπροϊόντα γεωργικών βιομηχανιών κ.λ.π. που χορηγούνται αυτούσια ή υποτυπωδώς αναμεμειγμένα μεταξύ

των καλύπτοντας κυρίως την διατροφή της οικόσιτης μορφής κτηνοτροφίας και της ποιμενικής αιγοπροβατοτροφίας. Από την συνολική ποσότητα των 2.000.000 τόνων των συμπυκνωμένων σύνθετων ζωοτροφών ποσοστό 50% προέρχεται από 50-60 μονάδες που θεωρούνται ότι εξασφαλίζουν τις απαραίτητες τεχνολογικές δυνατότητες παραγωγής. Ποσότητα 750.000-800.000 τόνων μιγμάτων που χρησιμοποιούνται στη διατροφή των παραγωγικών ζώων της χώρας προέρχεται από μονάδες με ελλιπή εξοπλισμό και πρόχειρες κατασκευές και που χαρακτηρίζονται σαν «παρασκευαστήρια ζωοτροφών» και όχι σαν βιομηχανικές μονάδες (μέγεθος μικρό - ελλιπής οργάνωση - παρωχημένη τεχνολογία).

Η παραγωγή των βασικών απλών συμπυκνωμένων ζωοτροφών εμφανίζεται στους πίνακες του Τομέα ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ (αραβόσιτος 2.025.000 τόνοι, κριθάρι 348.000 τόνοι, μαλακό σιτάρι 623.000 τόνοι κ.λ.π.). Οι κατηγορίες αυτές των απλών ζωοτροφών αποτελούν και το μεγάλο ποσοστό στη σύνθεση των πλήρων μιγμάτων. Στη βάση τους είναι πηγές ενέργειας για τα μονογαστρικά και τα μηρυκαστικά, ενώ οι πρωτεϊνούχες πηγές ζωοτροφών, κατά κανόνα είναι, εισαγόμενες: σόγια και σογιάλευρο 300.000 τόνοι/έτος, άλευρα ζωικής προέλευσης (ιχθυάλευρα, κρεατάλευρα, οστεοκρεατάλευρα, αιματάλευρα κ.λ.π.) 50.000 τόνοι/έτος, συμπυκνώματα (κατά βάση πρωτεϊνούχα, ενισχυμένα με άλατα και βιταμίνες) 70.000 τόνοι/έτος, ιχθυοτροφές 30.000 τόνοι/έτος, δημητριακά 70.000 τόνοι/έτος.

Ο συνολικός όγκος ζωοτροφών που παρασκευάζονται από τις μεγάλες βιομηχανίες και παρασκευαστήρια ζωοτροφών, δηλαδή οι συμπυκνωμένες ζωοτροφές, ανέρχεται ετησίως στα επίπεδα των 3.400.000 τόνων. Από την ποσότητα αυτή, οι απλές (καρποί διάφοροι, υπολείμματα δημητριακών κ.λ.π.) ανέρχονται στους 1.400-1.500 χιλ. τόνους και οι σύνθετες (τυποποιημένα μίγματα) στους 1.800-2.000 τόνους. Στις τελευταίες συμπεριλαμβάνονται και τα συμπυκνώματα που εισάγονται από το εξωτερικό της τάξεως των 350 έως 400 χιλ. τόνων, μεταξύ των οποίων κατατάσσονται και τα σογιάλευρα – πίτες, οστεοκρεατάλευρα, ιχθυάλευρα και άλλα παρασκευάσματα, υποπροϊόντα σφαγείων κ.λ.π.

Τα τελευταία χρόνια, οι ποσότητες των ειδών που αφορούν έτοιμες εισαγόμενες ζωοτροφές (συμπυκνώματα, ζωικά άλευρα κ.λ.π.) συνεχώς βαίνουν μειούμενες, αφού πολλές ελληνικές βιομηχανίες ζωοτροφών εγκαθιστούν σύγχρονες γραμμές παραγωγής μιγμάτων για concentrates και premixes, με τα οποία εφοδιάζουν τους κτηνοτρόφους. Επίσης, διάφοροι τύποι ζωικών αλεύρων (αιματάλευρα, οστεοκρεατάλευρα, πτεράλευρα κ.λ.π.), παράγονται επιτοπίως, ως αποτέλεσμα επεξεργασίας και αξιοποίησης των προϊόντων σφαγής (αίμα, οστά, κρέας), με ανακύκλωσή τους.

Οι εισαγωγές μας προέρχονται κατά 80% περίπου από χώρες της Ε.Ε. Κατά την περίοδο 1990-99 παρουσίασαν μία ετήσια άνοδο της τάξης του 10%. Αντίθετα, οι εξαγωγές μας είναι πολύ μικρότερες, αφορούν πίτες, σογιάλευρο, πολτούς τεύτλων κ.λ.π., και κατευθύνονται κυρίως προς τρίτες χώρες. Από το 1990 έως το 1999 παρουσίασαν στασιμότητα αφού αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 0,4%.

Το σύνολο των μονάδων του κλάδου αποτελείται από τις μεγάλες βιομηχανίες ζωοτροφών, καθαρά εμπορικής μορφής, και από τα μεσαίου και μικρού μεγέθους παρασκευαστήρια ζωοτροφών, τα οποία λειτουργούν στα πλαίσια των μεγάλων κτηνο–πτηνοτροφικών μονάδων ή ανεξάρτητα από αυτές.

Οι ενισχυθείσες οικονομικά 168 μονάδες στην περίοδο 1981-99 ήταν βασικά μεγάλου και μεσαίου μεγέθους, δυναμικότητας κάτω των 20.000 τόνων ετησίως και αφορούσαν, μετά το 1992, μόνο εκσυγχρονισμούς και μετεγκαταστάσεις.

Το θέμα των επενδύσεων σε μονάδες παραγωγής ζωοτροφών εντοπίζεται στα εξής:

(i) Με τα οικονομικά κίνητρα ενισχύονται μέχρι σήμερα τόσο οι βιομηχανίες παραγωγής ζωοτροφών προς εμπορία (καθαρά εμπορικές) με ετήσια δυναμικότητα κάτω των 20.000 τόνων, όσο και οι μικρότερες μονάδες που παράγουν ζωοτροφές για ιδιόχρηση (εκμεταλλεύσεις χοιροτροφικές, πτηνοτροφικές κ.λ.π.). Πρόβλημα, όμως, δημιουργεί η εκ των υστέρων μεταστροφή των δεύτερων σε εμπορικές επιχειρήσεις, πράγμα που είναι δύσκολο να ελεγχθεί. Έτσι, έχει δημιουργηθεί μία πλεονάζουσα δυναμικότητα που οδηγεί στον αθέμιτο ανταγωνισμό από τις μικρές μονάδες και στην ποιοτική υποβάθμιση του προϊόντος.

(ii) Δεν απαιτείται, γενικά, αύξηση της δυναμικότητας, αλλά υπάρχει ανάγκη μόνο εκσυγχρονισμού. Πρέπει να ελεγχθούν οι μικρές και πολυπληθείς μονάδες που παράγουν σιτηρέσια χαμηλής ποιότητας και ανεξέλεγκτα από υγιεινής απόψεως. Ιδιαίτερα πρέπει να μελετηθεί επαρκώς η τυχόν παροχή ενίσχυσης σε μικρές μονάδες που παράγουν για ιδιόχρηση και προσφεύγουν στην εμπορία ζωοτροφών χωρίς περιορισμούς και ελέγχους. Θα πρέπει να μελετηθούν κίνητρα για συνένωση αυτών σε συνδυασμό με τον εκσυγχρονισμό των παλαιών και να μην αποκλείεται η ενίσχυση ακόμη και για εκσυγχρονισμό των μεγάλων βιομηχανιών ζωοτροφών.

Η ποιότητα των ζωοτροφών και η επιλεκτικότητα χρησιμοποίησής τους έλαβε μεγάλες διαστάσεις μετά τα θέματα που προέκυψαν από την περιεκτικότητα των ζωοτροφών σε διοξίνες και της διαταραχής της τροφικής αλυσίδας (νόσος των τρελών αγελάδων) για ορισμένα είδη ζώων που επιβάλουν την εξυγίανση του τομέα και συνεπώς, απαιτείται αυστηρή αξιολόγηση των επενδύσεων και πιστοποίηση των παραγομένων προϊόντων ώστε να χρησιμοποιούνται από τους παραγωγούς με την μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια.

5.3. Διαρθρωτικά προβλήματα

Μεγάλο μέρος των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων βρίσκονται σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, χαμηλής παραγωγικής ικανότητας και δεν είναι σε θέση να εξασφαλίσουν τον απαιτούμενο όγκο ζωοτροφών, ούτε και ικανοποιητικές προϋποθέσεις ορθολογικής διατροφής στον υπάρχοντα ζωικό πληθυσμό, με αποτέλεσμα να απαιτείται εκεί μεταφορά ζωοτροφών, με αυξημένο τελικό κόστος. Κατά την ίδια έννοια, υπάρχουν προβλήματα και στις νησιωτικές περιοχές, όπου γίνεται προσπάθεια συντήρησης ενός ελάχιστου ζωικού πληθυσμού που είναι απαραίτητος για τις ανάγκες των περιοχών αυτών σε κτηνοτροφικά προϊόντα. Γι' αυτές τις περιοχές, συνήθως παράγονται μίγματα ζωοτροφών σε απλά παρασκευαστήρια, με πλημμελή εξοπλισμό που δεν επιδέχεται τεχνολογικές βελτιώσεις. Τα παραγόμενα μίγματα είναι χαμηλής ποιότητας, που δεν εξασφαλίζουν ισορροπημένη διατροφή των ζώων.

Η διάθεση στην αγορά ορθολογικών σιτηρεσίων, ισορροπημένων και με το μικρότερο δυνατόν κόστος, γίνεται από περιορισμένο αριθμό βιομηχανιών ζωοτροφών, υπάρχει όμως πρόβλημα σε ό,τι αφορά το μέγεθος τους και την χωροταξική τους κατανομή, ώστε να καλύπτουν όλες τις περιοχές της χώρας ενώ ταυτόχρονα να εξασφαλίζουν λογικές δαπάνες μεταφοράς.

5.4. Δράσεις που υλοποιήθηκαν στο Β΄ Κ.Π.Σ.

Κατά την διάρκεια της 2ης Προγραμματικής Περιόδου εντάχθηκαν επενδύσεις που αφορούσαν εκσυγχρονισμό δυναμικότητας 160.500 τόνων.

5.5. Δράσεις που αποτελούν προτεραιότητα

Δράση 1.: *Ορθολογική ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υφισταμένων εγκαταστάσεων.*

- Εκσυγχρονισμός ή μετεγκατάσταση και εκσυγχρονισμός μονάδων παραγωγής πλήρων τυποποιημένων μιγμάτων, προμιγμάτων προσθέτων ζωοτροφών καθώς και συμπληρωματικών ζωοτροφών.
- Αναβάθμιση απλών παρασκευαστηρίων σε σύγχρονες βιομηχανικές ή βιοτεχνικές μονάδες παραγωγής πλήρων – τυποποιημένων μειγμάτων ζωοτροφών με αποδεδειγμένη κατάργηση απλών παρασκευαστηρίων αντίστοιχου δυναμικού της περιοχής.
- Συγχώνευση υπαρχόντων μικρών συσκευαστηρίων με σύγχρονες μονάδες παραγωγής πλήρων – τυποποιημένων ζωοτροφών ίσης δυναμικότητας.

Δράση 2.: *Ίδρυση νέων εγκαταστάσεων εμπορίας.*

Για την μερική κάλυψη των αναγκών ορισμένων περιοχών της χώρας (ορεινών – νησιωτικών) σε αποθηκευτικούς χώρους ζωοτροφών, προβλέπεται η ίδρυση αποθηκευτικών χώρων (SILOS ή οριζοντίων

αποθηκών) με δυνατότητα απλής παρασκευής – τυποποίησης μιγμάτων ζωοτροφών.

Δράση 3.: *Ίδρυση νέων εγκαταστάσεων παραγωγής ζωοτροφών από υποπροϊόντα και παραπροϊόντα του Γεωργικού τομέα.*

α) Ίδρυση μονάδων αξιοποίησης ειδικών κατηγοριών νομευτικών πόρων για την παραγωγή πρώτων υλών ζωοτροφών, ενσιρωμάτων ή συμπληρωματικών ζωοτροφών.

β) Ίδρυση μονάδων παραγωγής ιχθυοτροφών και μονάδων παραγωγής ζωοτροφών οικιακών ζώων.

Δράση 4.: *Ίδρυση εκσυγχρονισμός ή και μετεγκατάσταση, επέκταση υφιστάμενων μονάδων παραγωγής ζωοτροφών για γουνοφόρα ζώα.*

ΙΙ. ΚΛΑΔΟΙ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Τα κύρια χαρακτηριστικά της ελληνικής αγοράς στους κλάδους της φυτικής παραγωγής ανά τομέα είναι:

- Όλα σχεδόν τα προϊόντα, εκτός των Αρωματικών – φαρμακευτικών φυτών, συμμετέχουν στην Κοινή Οργάνωση Αγορών (Κ.Ο.Α.) της Ε.Ε.
- Ο βαθμός αυτάρκειας σε πολλά προϊόντα είναι πολύ υψηλός και όχι μόνο καλύπτει την ζήτηση αλλά αποτελούν τα κύρια εξαγωγικά προϊόντα της χώρας ιδιαίτερα προς τις χώρες της Ε.Ε.
- Ο εκσυγχρονισμός της απαραίτητης εμπορικής υποδομής δεν παρουσιάζει ομαλή πορεία σε όλους τους κλάδους. Σε ορισμένα προϊόντα του κλάδου των οπωροκηπευτικών και του λαδιού (ελαιοτριβεία) και κυρίως από ιδιωτικούς και εν μέρει από συνεταιριστικούς φορείς, παρουσιάστηκαν υψηλοί ρυθμοί εξέλιξης. Αντίθετα, στους περισσότερους τομείς, εμφανίστηκαν χαμηλοί ρυθμοί εξέλιξης στον τομέα εκσυγχρονισμού της εμπορικής υποδομής τόσο από ιδιωτικούς όσο και από συνεταιριστικούς φορείς.
- Αν και οι τομείς της φυτικής παραγωγής εμφανίζονται οι πλέον δυναμικοί ,οι δεσμεύσεις της 94/173 Απόφασης της Ε.Ε. εμπόδιζε την ίδρυση ή επέκταση υφισταμένων μονάδων με αποτέλεσμα την ελαχιστοποίηση των δυνατοτήτων που επιβάλει η προσαρμογή των επιχειρήσεων στις νέες συνθήκες της παγκόσμιας αγοράς και του ανταγωνισμού.
- Τα τελευταία έτη έχει πραγματοποιηθεί στροφή στην παραγωγή προϊόντων ποιότητας καθώς και προϊόντων της βιολογικής καλλιέργειας τόσο από οργανώσεις μικρών παραγωγών, όσο και μεμονωμένων παραγωγών. Η προώθηση εμπορίας των προϊόντων αυτών – βιολογικών – ονομασίας προέλευσης που συμβάλλει και στην ανάπτυξη φιλικών προς το περιβάλλον δραστηριοτήτων αλλά και στην παραγωγή προϊόντων επιθυμητών σύμφωνα με τα νέα καταναλωτικά πρότυπα, αφενός θα απαιτήσει αυξημένες επενδύσεις για τους επιμέρους τομείς κι δραστηριότητες αφετέρου θα συμβάλει στην βελτιστοποίηση στην ανταγωνιστικότητα και των συμβατικά παραγόμενων προϊόντων.

6. ΤΟΜΕΑΣ: ΣΙΤΗΡΑ

6.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Ο τομέας των σιτηρών περιλαμβάνει τα ακόλουθα προϊόντα: Μαλακός Σίτος, Σκληρός Σίτος, Κριθή, Αραβόσιτος, Ρύζι. Οι εκμεταλλεύσεις που ασχολούνται με την καλλιέργεια σίτου, κριθής, αραβοσίτου και ρυζιού αποτελούν περίπου το 98% των εκμ/σεων των αρόσιμων καλλιεργειών και το 53% της χώρας που διαθέτουν έκταση μεγαλύτερη των 10 στρεμμάτων.

6.2. Εγχώρια παραγωγή

Η παραγωγή σιτηρών κατά είδος ήταν η εξής: (τόνοι)

Καλλιέργεια	**Έτος 1990**	**Έτος 1998**
Σίτος Μαλακός	680.000	623.000
Σίτος σκληρός	1.100.000	1.367.563
Κριθή	378.000	348.000
Αραβόσιτος	1.800.000	2.025.000
Ρύζι	-	213.800

Η υφιστάμενη δυναμικότητα εμπορίας – μεταποίησης της πρωτογενούς παραγωγής είναι της τάξεως των:

- 2.500.000 τόνων για την αποθήκευση σιτηρών.
- 2.450 τόνων/ώρα σε ξηραντήρια αραβοσίτου.
- 75 τόνων/ώρα σε μονάδες επεξεργασίας ρυζιού.

Οι ανάγκες σε αποθηκευτικούς χώρους σιτηρών καλύπτονται από τις υπάρχουσες οριζόντιες αποθήκες και silos που ανήκουν σε μαζικούς φορείς (πρώην ΚΥΔΕΠ, νυν Συνεταιριστικές Οργανώσεις), σε ιδιωτικές εμπορικές επιχειρήσεις και κατά ελάχιστο ποσοστό σε αγρότες παραγωγούς. Για μια κανονική παραγωγή σιτηρών οι επιπλέον ανάγκες είναι ελάχιστες, ενώ για περιόδους υπερπαραγωγής και εφαρμογής

Κοινοτικής παρέμβασης οι ανάγκες καλύπτονται με ενοικιάσεις χώρων από ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Από τα προγράμματα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων έχει ενισχυθεί σωρεία έργων για οριζόντιες αποθήκες, silos και ξηραντήρια αραβοσίτου (από το 1981 έως το 1990 ολοκληρώθηκαν 230 έργα με φορέα την ΚΥΔΕΠ, από το 1990 και μετά 62 έργα από ιδιωτικές επιχειρήσεις και συνεταιρισμούς). Μεγάλος αριθμός από τις κατασκευασμένες οριζόντιες αποθήκες (ενισχυθείσες ή μη) έχουν κριθεί ακατάλληλες για αποθήκευση σιτηρών ή έχουν αλλάξει χρήση και υπάρχει ανάγκη αντικατάστασης τους με silos.

Όσον αφορά το ρύζι, η παραγωγή του οποίου είναι της τάξεως των 200.000 τόνων, απαιτείται η ίδρυση νέων σύγχρονων μονάδων αποφλοίωσης, επεξεργασίας και τυποποίησης ρυζιού στις περιοχές παραγωγής του (Κεντρική Μακεδονία, Στερεά Ελλάδα και Δυτική Ελλάδα) και ο εκσυγχρονισμός μονάδων επεξεργασίας, με αύξηση της δυναμικότητας κατά 20-30%.

Για τον αραβόσιτο, εκτός από τα ξηραντήρια, απαιτείται η μελέτη για ίδρυση μονάδος μεταποίησης για ανθρώπινη κατανάλωση (γλυκός για cornflakes, κ.ά.).

6.3. Διαρθρωτικά προβλήματα

Η μέση ετήσια έκταση που διατίθεται για την καλλιέργεια των σιτηρών ανά γεωργική εκμετάλλευση, δείχνει ότι οι παραγωγοί σιτηρών δεν έχουν τα οικονομικά μέσα που είναι αναγκαία για την κατασκευή και συντήρηση εγκαταστάσεων αποθήκευσης. Για τον λόγο αυτό ο μέγιστος όγκος παραγωγής σιτηρών πρέπει να διατεθεί αμέσως μετά την συγκομιδή, σε αποθήκες μαζικών φορέων. Όμως, τόσο οι Συνεταιρισμοί, όσο και οι Ιδιωτικοί φορείς δεν διαθέτουν τις απαραίτητες εγκαταστάσεις για αποθήκευση σιτηρών. Τα προβλήματα αυτά επιτείνονται από τις δυσχέρειες που παρουσιάζονται στις μεταφορές, τόσο λόγω ανυπαρξίας σιδηροδρομικών μεταφορών, όσο και από την ανεπάρκεια του οδικού δικτύου, σε συνδυασμό με την μεγάλη έκταση των παράκτιων περιοχών της χώρας.

6.4. Δράσεις που υλοποιήθηκαν στο Β΄ Κ.Π.Σ.

Κατά την διάρκεια της 2ης Προγραμματικής Περιόδου εντάχθηκαν επενδύσεις που αφορούσαν αποθηκευτικούς χώρους 82.000 τόνων, ξηραντήρια αραβοσίτου 92.000 τόνων και επενδύσεις επεξεργασίας ρυζιού 16,5 τόνων/ώρα.

6.5. Δράσεις που αποτελούν προτεραιότητα

Δράση 1.: Ίδρυση – εκσυγχρονισμός καθέτων αποθηκευτικών χώρων δημητριακών και με εγκαταστάσεις αερισμού ή με ψυχρό αέρα (σε αντικατάσταση παλαιών ακαταλλήλων αποθηκευτικών χώρων) ή συμπλήρωση (προσθήκη) σε υφιστάμενες μονάδες επεξεργασίας σε περιοχές με αποδεδειγμένο έλλειμα αποθηκευτικών χώρων.

Δράση 2.: Εκσυγχρονισμός – βελτίωση οριζοντίων παλαιών αποθηκών.

Δράση 3.: Ίδρυση – εκσυγχρονισμός – μετεγκατάσταση ξηραντηρίων δημητριακών.

Δράση 4.: Συμπλήρωση - εκσυγχρονισμός υφισταμένων αποθηκευτικών εγκαταστάσεων ρυζιού με τοποθέτηση συστημάτων προκαθορισμού ξήρανσης & ψύξης.

Δράση 5.: Ίδρυση νέων – Εκσυγχρονισμός υφισταμένων μονάδων αποφλοίωσης ρυζιού με εξοπλισμό λείανσης, χρωματοδιαλογής και υγροθερμικής επεξεργασίας.

Δράση 6.: Ίδρυση αποθηκευτικών χώρων δημητριακών σε κόμβους σύγχρονων διαμετακομιστικών κέντρων.

7. ΤΟΜΕΑΣ: ΕΛΑΙΟΥΧΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

7.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Στο τομέα των ελαιούχων προϊόντων υπάγεται ο τομέας του ελαιολάδου καθώς και η παραγωγή σπορέλαιων.

Α. ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ

7.2. Εγχώρια παραγωγή

Ο τομέας των ελαιούχων προϊόντων περιλαμβάνει αποκλειστικά το παρθένο ελαιόλαδο. Η εξέλιξη της παραγωγής του ελαιολάδου, για το σύνολο της χώρας, αυξήθηκε σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ, από 360.000 τόνους το 1995 σε 426.200 τόνους το 1997, 411.000 τόνους το 1998 και 450.000 τόνους το 1999 δηλαδή σημείωσε ετήσιο ρυθμό αύξησης 4,3% περίπου.

7.3. Διαρθρωτικά προβλήματα

Εκτός από το διαρθρωτικό πρόβλημα που υπάρχει στην εκμετάλλευση της ελιάς στο επίπεδο της παραγωγής (μικρή έκταση, δύσκολη πρόσβαση), υπάρχει και σημαντικό πρόβλημα στο επίπεδο της μεταποίησης που εντοπίζεται κυρίως στην ανάγκη εκσυγχρονισμού ενός μεγάλου αριθμού ελαιοτριβείων. Ο κλάδος της τυποποίησης αν και εκσυγχρονίστηκε σε ικανοποιητικό βαθμό στα πλαίσια της διάρκειας του Α' Κ.Π.Σ., δεν επαρκεί ιδιαίτερα για να καλύψει τις ανάγκες των βιολογικών παραγόμενων προϊόντων (βιολογικό λάδι). Τέλος η ανάγκη για την προστασία του περιβάλλοντος επιβάλλει την λήψη προσθέτων μέτρων και κυρίως την απομάκρυνση μονάδων από κατοικημένες περιοχές. Επίσης μετά και τον εκσυγχρονισμό, στα πλαίσια του Β' Κ.Π.Σ., 250 περίπου ελαιοτριβείων (10% του συνόλου) με την αντικατάσταση των οριζόντιων φυγοκεντρικών διαχωριστήρων τριών φάσεων με αντίστοιχους των δύο-τριών φάσεων, υπάρχει η ανάγκη ίδρυσης εγκαταστάσεων επεξεργασίας του παραγόμενου υποπροϊόντος του ελαιοπυρήνα των δύο φάσεων ώστε να καταστεί δυνατή η λειτουργία των διαχωριστήρων μόνο στις δύο φάσεις και με την διαδικασία αυτή να ελαχιστοποιηθούν οι επιδράσεις στο περιβάλλον από τα απόβλητα –

υποπροϊόντα των ελαιουργείων ενώ ταυτόχρονα θα καταστεί δυνατή η παραγωγή άλλων προϊόντων – παραπροϊόντων.

Υποτομείς του μεταποιητικού τομέα των ελαιούχων προϊόντων περιλαμβάνουν δραστηριότητες όπως τα ελαιοτριβεία, τις ελαιοδεξαμενές, τις ραφιναρίες και τα τυποποιητήρια. Τόσο από άποψη συνολικού αριθμού (2.400 περίπου), δυναμικότητας (19.700 τόνοι ανά 8ωρο), όσο και χωροταξικής κατανομής, τα υπάρχοντα ελαιοτριβεία, εργαζόμενα σε διπλή βάρδια κατά τους 2-3 μήνες αιχμής της ελαιοσυλλογής, καλύπτουν επαρκώς τις ανάγκες της ελληνικής ελαιοκομίας. Από τον αναφερόμενο αριθμό ελαιοτριβείων, περίπου το 83% του συνολικού αριθμού είναι ιδιωτικά και τα υπόλοιπα συνεταιριστικά. Καθοριστικής σημασίας είναι τα χρησιμοποιούμενα συστήματα εξαγωγής ελαιολάδου, δηλ. ο τύπος του ελαιοτριβείου, ο οποίος επηρεάζει την παραγωγικότητά του και κυρίως την ποιότητα του παραγόμενου ελαιολάδου. Το ευνοϊκό κλίμα τιμών του προϊόντος και αναγνώρισης της σημασίας της ποιότητας, η ανάγκη υποκατάστασης των εντάσεων της εργασίας παραδοσιακών ελαιοτριβείων με σύγχρονα αυτοματοποιημένα και τέλος οι σημαντικές ενισχύσεις των Κανονισμών 355/77, 866/90 και 951/97, καθώς και των αναπτυξιακών εθνικών Νόμων (Ν. 1262/82 κ.λ.π.), είχαν σαν αποτέλεσμα την ανανέωση ικανοποιητικού αριθμού ελαιοτριβείων κλασικού τύπου με φυγοκεντρικά δύο ή τριών φάσεων.

Πρόσφατα κερδίζουν έδαφος τα λεγόμενα ελαιοτριβεία δύο φάσεων, τα οποία υπόσχονται λύση στο σοβαρότατο πρόβλημα των αποβλήτων. Στα πλαίσιο του Ε.Π. «Ανάπτυξη του Τομέα της Γεωργίας 1994-1999» εντάχθηκαν και υλοποιήθηκαν ή υλοποιούνται αποκλειστικά εκσυγχρονισμοί και μετεγκαταστάσεις (χωρίς αύξηση της δυναμικότητας) 242 ελαιοτριβείων, ο κύριος αριθμός των οποίων αφορά στις περιφέρειες Κρήτης (Νομοί Ηρακλείου και Χανίων) και Πελοποννήσου (Νομοί Μεσσηνίας και Λακωνίας). Η μετεγκατάσταση ελαιοτριβείων (όσων εξ αυτών βρίσκονται σε ευαίσθητες περιοχές και δημιουργούν οχλήσεις στο περιβάλλον) και ο εκσυγχρονισμός τους συνδυάζεται με την κατασκευή ελαιοδεξαμενών. Η συγκέντρωση της παραγωγής κατά τους χειμερινούς μήνες αιχμής, καθιστά απαραίτητη την ύπαρξη επαρκών δεξαμενικών χώρων για τον ομαλό εφοδιασμό της αγοράς κατά τη διάρκεια όλου του χρόνου. Η αποθήκευση του ελαιολάδου σε ανοξείδωτες στεγασμένες δεξαμενές και οι συχνές

μεταγγίσεις του, αποτελούν πολύ σημαντικούς παράγοντες για την καλή ποιότητα και την αποφυγή υποβάθμισης του προϊόντος. Την τελευταία 15ετία έχουν γίνει σοβαρές επενδύσεις, με ενισχύσεις κυρίως των κοινοτικών κανονισμών, με τις οποίες αυξήθηκαν και εκσυγχρονίστηκαν οι δεξαμενικοί χώροι.

Η συμβολή του Ε.Π. «Ανάπτυξη του Τομέα της Γεωργίας 1994-1999» εκτιμάται σε συνολική χωρητικότητα 10.000 τόνων ελαιολάδου, ενώ η συνολική υπάρχουσα χωρητικότητα σε εθνικό επίπεδο είναι της τάξεως των 300.000 τόνων.

Το στάδιο του εξευγενισμού περιλαμβάνει τις φάσεις της εξουδετέρωσης, του αποχρωματισμού και της απόσμησης. Με τη διαδικασία αυτή, στις ραφιναρίες, τα μειονεκτικά μη βρώσιμα παρθένα ελαιόλαδα μετατρέπονται σε εξευγενισμένα (ραφινέ), τα οποία αναμιγνυόμενα με παρθένα βρώσιμα, παράγουν το «ελαιόλαδο» (ή κουπέ ή Riviera). Από το σύνολο των ραφιναριών (συνολική δυναμικότητα 120.000 τόνων/έτος), περί τις 25 επεξεργάζονται ελαιόλαδα, ενώ στις περισσότερες γίνεται και παράλληλη επεξεργασία σπορελαίων. Στο Ε.Π. «Ανάπτυξη του Τομέα της Γεωργίας 1994-1999», δεν διατέθηκαν πόροι για εκσυγχρονισμό ραφιναριών.
Τα τυποποιητήρια αποτελούν τον τελευταίο κρίκο της παραγωγικής διαδικασίας, πριν το επώνυμο και συσκευασμένο ελαιόλαδο φτάσει στα σημεία λιανικής πώλησης.

Τα υπάρχοντα ελαιοτριβεία ανέρχονται σε 2.700, ενώ τα λειτουργούντα κατ' έτος κυμαίνονται γύρω στα 2.300.
Από το σύνολο των ελαιοτριβείων υπολογίζεται ότι, συνεκτιμώντας και τις μονάδες στις οποίες έγιναν επενδύσεις με ίδια κεφάλαια, έχει εκσυγχρονισθεί (μερικώς ή ολικώς) στη διάρκεια της εικοσαετίας ποσοστό 20-25% περίπου.

Στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού των ελαιοτριβείων (κτηριακές εγκαταστάσεις, μηχανολογικός εξοπλισμός, ελαιοδεξαμενές), χωρίς αύξηση της δυναμικότητας, θα πρέπει να ενισχυθεί μεγάλος αριθμός μονάδων, της τάξεως άνω των 500, με παράλληλες μετεγκαταστάσεις και συγχωνεύσεις, σε όλη τη χώρα και βασικά στις περιοχές Κρήτης και Πελοποννήσου.

Ελαιοδεξαμενές

Η υφιστάμενη δυναμικότητα των ελαιοδεξαμενών που ανήκουν σε μαζικούς φορείς και οργανωμένα ελαιουργεία, μόλις υπερβαίνει τους 300.000 τόνους. Αν ληφθούν υπόψη και οι διαθέσιμοι αποθηκευτικοί χώροι εκ μέρους των ελαιοπαραγωγών, που αποτελούν υπολογίσιμο μέγεθος, συμπεραίνεται ότι υπάρχει πλήρης επάρκεια. Απαιτείται μόνον εκσυγχρονισμός δεξαμενών (νέας τεχνολογίας, υγιεινότερες) σε χωρητικότητα της τάξεως των 80.000 – 100.000 τόνων.

Ραφιναρίες-Τυποποιητήρια Ελαιολάδου

Ραφιναρίες

Η υφιστάμενη δυναμικότητα ανέρχεται σε 130-150 χιλ. τόνους. Οι περισσότερες ραφιναρίες επεξεργάζονται κυρίως σπορέλαια και πολύ μικρό ποσοστό ελαιολάδου. Συνεπώς, απαιτείται μόνο εκσυγχρονισμός μικρού αριθμού ραφιναριών από επιλεγμένους φορείς.

Τυποποιητήρια

Έχει δημιουργηθεί, για διάφορους λόγους, μεγάλος αριθμός τυποποιητηρίων διαφόρου δυναμικότητος. Σύμφωνα με πληροφορίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – Τμήμα Ελαιολάδου, από τα υπάρχοντα 300 περίπου τυποποιητήρια ελαιολάδου λειτούργησαν τα δύο τελευταία χρόνια μόνον 60. Παράλληλα, ποσοστό μόνο 10% του εξαγόμενου ελαιολάδου εμπορεύεται σε τυποποιημένη μορφή. Συνεπώς, οι ανάγκες εντοπίζονται μόνο σε εκσυγχρονισμό ορισμένων μονάδων, που έχουν σοβαρή δραστηριότητα, με σκοπό την τυποποίηση επώνυμου προϊόντος σε συσκευασία ανάλογη με τις απαιτήσεις των εξαγωγών και την εσωτερική αγορά.

Πυρηνελαιουργεία

Οι μονάδες επεξεργασίας των ελαιοπυρήνων δημιουργούν προβλήματα τόσο στην ποιότητα του εμπορευόμενου γενικώς ελαιολάδου, όσο και στο θέμα των αποβλήτων. Όσον αφορά τα σπορελαιουργεία είναι απαραίτητη η μετεγκατάσταση ή ο εκσυγχρονισμός 7 περίπου μονάδων στις περιοχές της Στερεάς Ελλάδας, Μακεδονίας και Θράκης.

7.4. Δράσεις που υλοποιήθηκαν στο Β΄ Κ.Π.Σ.

Στο πλαίσιο του Ε.Π. «Ανάπτυξη του Τομέα της Γεωργίας 1994-1999» εντάχθηκαν και υλοποιήθηκαν ή υλοποιούνται αποκλειστικά εκσυγχρονισμοί και μετεγκαταστάσεις (χωρίς αύξηση της δυναμικότητας) 242 ελαιοτριβείων, ο κύριος αριθμός των οποίων αφορά στις περιφέρειες Κρήτης (νομοί Ηρακλείου και Χανίων) και Πελοποννήσου (Νομοί Μεσσηνίας και Λακωνίας). Η μετεγκατάσταση ελαιοτριβείων (όσων εξ αυτών βρίσκονται σε ευαίσθητες περιοχές και δημιουργούν οχλήσεις στο περιβάλλον) και ο εκσυγχρονισμός τους συνδυάζεται με την κατασκευή ελαιοδεξαμενών.

Στο Ε.Π. «Ανάπτυξη του Τομέα της Γεωργίας 1994-1999», δεν διατέθηκαν πόροι για εκσυγχρονισμό ραφιναριών.

7.5. Δράσεις που αποτελούν προτεραιότητα

Δράση 1. Ιδρύσεις – εκσυγχρονισμοί, μετεγκαταστάσεις, συγχωνεύσεις ελαιοτριβείων.

α) Εκσυγχρονισμός, μετεγκατάσταση ελαιοτριβείων χωρίς αύξηση της δυναμικότητας.

β) Συγχωνεύσεις ελαιοτριβείων για ορθολογικοποίηση της παραγωγής χωρίς αύξηση της δυναμικότητας.

γ) Ιδρύσεις αποκλειστικά και μόνο σε απομακρυσμένες, ορεινές, ή νησιωτικές περιοχές όπου υπάρχει σημαντική δυσκολία πρόσβασης του ελαιοκάρπου για έκθλιψη.

Δράση 2. Εκσυγχρονισμός, μετεγκατάσταση ελαιοδεξαμενών.

Δράση 3. Ίδρυση, εκσυγχρονισμός, τυποποιητηρίων συσκευαστηρίων ελαιολάδου.

α) Ίδρυση, εκσυγχρονισμός ή μετεγκατάσταση τυποποιητηρίων συσκευαστηρίων ελαιολάδου σε άμεσα επώνυμες εμπορεύσιμες συσκευασίες.

β) Εκσυγχρονισμός, μετεγκατάσταση τυποποιητηρίων – συσκευαστηρίων ελαιολάδου σε άμεσα εμπορεύσιμες συσκευασίες (χωρίς αύξηση της δυναμικότητας) με την προϋπόθεση ότι θα αποδεικνύεται η λειτουργία τους κατά τα τρία τελευταία έτη.

Δράση 4. Εκσυγχρονισμός, μετεγκατάσταση πυρηνελαιουργείου, με προτεραιότητα σε περιπτώσεις που αφορούν σε προστασία του περιβάλλοντος, βελτίωση των συνθηκών παραγωγής και παραγωγή ποιοτικά εμπορεύσιμου πυρηνελαίου.

Δράση 5. Ίδρυση μονάδων επεξεργασίας ελαιοπυρήνων για την παραγωγή λιπασμάτων, καύσιμης ύλης και ζωοτροφών χωρίς παραγωγή πυρηνελαίου υπό προϋποθέσεις που θα καθοριστούν με απόφαση του Υπ.Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Δράση 6. Εκσυγχρονισμός, μετεγκατάσταση ραφιναριών ελαιολάδου χωρίς αύξηση της δυναμικότητας.

Β. ΑΛΛΑ ΕΛΑΙΑ

Δράση 7. Εκσυγχρονισμός, με ή χωρίς μετεγκατάσταση σπορελαιουργείων και βιομηχανιών σπορελαιουργίας χωρίς αύξηση δυναμικότητας.

8. ΤΟΜΕΑΣ: ΟΙΝΟΣ

8.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Το προϊόν που καλύπτεται από τον τομέα είναι ο οίνος ο οποίος παράγεται από την πρώτη επεξεργασία νωπών οινοσταφυλών.

Ο τομέας καλύπτεται από τον Καν.(ΕΚ)1493/99 του Συμβουλίου για την Κοινή Οργάνωση της Αγοράς Αμπελο-οινικών προϊόντων.

8.2. Εγχώρια παραγωγή

Η παραγωγή κατά τα τελευταία έτη κυμαίνεται μεταξύ 540-610 χιλ. τόνων.

Το προϊόν που καλύπτεται από τον τομέα αυτόν, είναι ο οίνος που παράγεται από την πρώτη επεξεργασία νωπών σταφυλιών, αλλά και, σε πολύ μικρό ποσοστό, από σταφίδες. Η παραγωγή οίνου στην χώρα μας, από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 εμφανίζει συνεχή πτώση. Είναι χαρακτηριστικό ότι από μια ποσότητα 539.500 τόνων την περίοδο 1980/81, η παραγωγή οίνου έπεσε στους 337.800 τόνους το 1993/94 (μείωση 37,4%). Όμως, θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τα τελευταία έτη παρατηρήθηκαν τάσεις ανάκαμψης.

8.3. Διαρθρωτικά προβλήματα

Η παραγωγή οίνου το 1998 ανήλθε σε 3.826.000 εκατόλιτρα. Με βάση τα στοιχεία της τελευταίας δεκαετίας, η μέση παραγωγή βρίσκεται στο επίπεδο της τάξεως των 4.000.000 εκατόλιτρων. Από την παραγωγή αυτή ποσοστό 28-30% αποτελούν οι ερυθροί και ερυθρωποί οίνοι και 63-65% οι λευκοί. Οι παραγόμενοι οίνοι ονομασίας προελεύσεως (VQPRD) αποτελούν μικρό ποσοστό (8% περίπου) της συνολικής παραγωγής και συγκεκριμένα κατέχουν το 11% των ερυθρών – ερυθρωπών και το 2,7% του συνόλου των λευκών.

Ο εξοπλισμός των επιχειρήσεων οινοποίησης είναι κατά κανόνα δυναμικότητας μεγαλύτερης της απαιτούμενης, για να ανταποκρίνεται στις μεγάλες ποσότητες σταφυλιών που εισκομίζονται στη διάρκεια του τρυγητού. Λόγω εποχικότητας της

οινοποίησης, που ταυτίζεται με τη διάρκεια ωρίμανσης – τρυγητού των σταφυλιών (από Σεπτέμβριο έως Οκτώβριο ανάλογα με τις περιοχές, τις ποικιλίες κ.λ.π.), η περίοδος οινοποίησης δεν ξεπερνά στο σύνολο της χώρας τις 6-8 εβδομάδες. Στο διάστημα αυτό θα πρέπει να οινοποιηθούν όλες οι ποσότητες σταφυλιών. Έτσι δημιουργήθηκε κατά το παρελθόν μεγάλος αριθμός μικρών οινοποιείων, καθώς και επάρκεια χώρων οινοποίησης – συντήρησης (βαρέλια, δεξαμενές).

Μετά από αυτά προκύπτει ότι υπάρχει σχετική επάρκεια εγκαταστάσεων οινοποίησης, απαιτείται όμως εκσυγχρονισμός (σε μεγάλη κλίμακα) καθώς και συγκέντρωση/συγχώνευση μονάδων με πιθανή μείωση δυναμικότητος. Όμως υπάρχει ανεπάρκεια σε σύγχρονα μηχανήματα εμφιάλωσης που απαιτείται για ποιοτική παραγωγή και εξαγωγές. Σημειώνεται ότι σήμερα τα εμφιαλωμένα κρασιά αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 60% των εξαγωγών ελληνικού κρασιού. Η παρατηρούμενη αύξηση της κατανάλωσης οίνου τα τελευταία χρόνια σε κρασιά ποιότητος και επώνυμα ή τοπικά κρασιά, καθώς και οι προοπτικές των εξαγωγών απαιτούν τον εκσυγχρονισμό των οινοποιείων και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του όλου συστήματος παραγωγής κρασιού. Η κατανάλωση του χύμα κρασιού εκτιμάται ότι διατηρεί ακόμη το 50% της συνολικής εγχώριας κατανάλωσης κρασιών.

Κατά τη διάρκεια εφαρμογής του Ε.Π. «Ανάπτυξη του Τομέα της Γεωργίας 1994-1999», έχουν εγκριθεί και υλοποιούνται 12 επενδυτικά σχέδια, εκ των οποίων 8 αφορούν ίδρυση μονάδων επεξεργασίας βιολογικού προϊόντος, δυναμικότητας 1.000 περίπου τόνων, τα δε άλλα 4, τον εκσυγχρονισμό μονάδων συνολικής δυναμικότητας 12.000 τόνων. Παραμένει όμως πολύ μεγάλο ποσοστό της παραγωγής που θα πρέπει να μεταποιηθεί σε σύγχρονες οργανωμένες εγκαταστάσεις και ιδιαίτερα εκείνες που θα χρησιμοποιούν πρώτη ύλη από τις βιολογικές καλλιέργειες αμπέλου.

8.4. Δράσεις που υλοποιήθηκαν στο Β΄ Κ.Π.Σ.

Κατά τη διάρκεια εφαρμογής του Ε.Π. «Ανάπτυξη του Τομέα της Γεωργίας 1994-1999», έχουν εγκριθεί και υλοποιούνται 12 επενδυτικά σχέδια, εκ των οποίων 8 αφορούν

ίδρυση μονάδων επεξεργασίας βιολογικού προϊόντος, δυναμικότητας 1.000 περίπου τόνων, τα δε άλλα 4, τον εκσυγχρονισμό μονάδων συνολικής δυναμικότητας 12.000 τόνων.

8.5. Δράσεις που αποτελούν προτεραιότητα

Δράση 1.: Μετεγκατάσταση / Εκσυγχρονισμός οινοποιείων που ήδη λειτουργούν, για παραγωγή ποιοτικά βελτιωμένων οίνων, χωρίς αύξηση της δυναμικότητας.

Δράση 2.: Συγχώνευση οινοποιείων με παράλληλο εκσυγχρονισμό (κτηριακών εγκαταστάσεων και μηχανολογικού εξοπλισμού) για ορθολογικοποίηση της παραγωγής, βελτίωση της ποιότητας και μείωση του κόστους παραγωγής χωρίς αύξηση της δυναμικότητας.

Δράση 3.: Ίδρυση νέων οινοποιείων σύγχρονης τεχνολογίας:

α) σε περιπτώσεις απόσυρσης υφιστάμενης αντίστοιχης δυναμικότητας,

β) σε περιπτώσεις εξυπηρέτησης της τοπική παραγωγής σε ορεινές και νησιώτικες περιοχές,

γ) μονάδων παραγωγής οίνων από προϊόντα της βιολογικής αμπελουργίας [Καν.(ΕΟΚ) 2092/91].

Δράση 4.: Ίδρυση ή εκσυγχρονισμός ή και μετεγκατάσταση μονάδων μεταποίησης από οινοποιήσιμες ποικιλίες σταφυλιών για την παραγωγή:

α. ξυδιού από οίνο,

β. συμπυκνωμένου γλεύκους,

γ. αποσταγμάτων από στέμφυλα.

Δράση 5.: Ίδρυση, εκσυγχρονισμός, επέκταση εμφιαλωτηρίων οίνου σε οινοποιεία για την κάλυψη των αναγκών εμφιάλωσης της παραγωγής τους.

Δράση 6.: Καθεστώτα ενισχύσεων για την πληρωμή ανειλημμένων υποχρεώσεων του Μέτρου 2.1 του Ε.Π. «Ανάπτυξη του Τομέα της Γεωργίας 1994-1999» της 2ης Προγραμματικής Περιόδου.

9. ΤΟΜΕΑΣ : ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΑ

9.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Ο τομέας των οπωροκηπευτικών περιλαμβάνει την παραγωγή που αφορά τα οπωροφόρα δένδρα, τις κηπευτικές καλλιέργειες, διάφορα άλλα φρούτα (φράουλες, επιτραπέζια σταφύλια κ.λ.π.), την βιομηχανική τομάτα, τα βρώσιμα όσπρια, τις επιτραπέζιες ελιές και την πατάτα (στο προηγούμενο Ε.Π. αποτελούσε ιδιαίτερο τομέα). Επίσης λόγω του περιορισμένου επενδυτικού ενδιαφέροντος και για τις καλύτερες ανάγκες διαχείρισης του Μέτρου, στον τομέα αυτό συμπεριλαμβάνονται και οι ξηροί καρποί και το γλυκό καλαμπόκι.

Τα οπωροκηπευτικά αποτελούν ένα σημαντικό τομέα της ελληνικής γεωργίας, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση της ακαθάριστης αξίας των φυτικών προϊόντων στο 38% περίπου, αποτελούν δε το 27% της συνολικής γεωργικής παραγωγής.

9.2. Εγχώρια παραγωγή

Η ετήσια συνολική παραγωγή όλων των οπωροκηπευτικών κυμαίνεται από 7,5 μέχρι 8,5 εκατομμύρια τόνους. Η παραγωγή των κυριοτέρων προϊόντων έχει ως εξής:

Α. Τομάτα:

Η παραγωγή βιομηχανικής τομάτας φθάνει τους 1,3 εκατ. τόνους και προέρχεται από την καλλιέργεια 220.000 στρεμμάτων σε όλη τη χώρα. Η μεταποίηση της βιομηχανικής τομάτας υπόκειται στο καθεστώς της Κ.Ο.Α. Η εθνική ποσόστωση για όλα τα είδη των παραγόμενων προϊόντων τομάτας ανέρχεται σε 1,1 εκατ. τόνους και η μεταποίησή της πραγματοποιείται σε 41 επιχειρήσεις.Η παραγωγή της πρώτης ύλης ανά περιφέρεια είναι η εξής (χιλ.τόνοι):

Αν.Μακ.& Θράκη	140.000
Κεντρ.Μακεδονία	370.000
Δυτ.Μακεδονία	3.000
Θεσσαλία	200.000
Δυτική Ελλάδα	245.000
Στερεά Ελλάδα	330.000
Πελοπόννησος	6.000
Νότιο Αιγαίο	4.000

Ως νωπή η παραγωγή από υπαίθρια καλλιέργεια και υπό κάλυψη ανέρχεται σε περίπου 600 – 700 χιλ. τόνους.

Β. Οπώρες:

Τα Πυρηνόκαρπα (ροδακινοειδή) καλλιεργούνται συνολικά σε έκταση 540 χιλ. στρεμμάτων. Από την παραπάνω έκταση το 41% αποτελείται από καλλιέργεια συμπύρηνων ροδάκινων, το 25% από ροδάκινα για νωπή κατανάλωση, από 9% τα νεκταρίνια και τα βερίκοκα, 13,7% κεράσια και 2,3% δαμάσκηνα και βύσσινο. Η συνολική παραγωγή Ροδακινοειδών (ροδάκινα συμπύρηνα–εκπύρηνα–νεκταρίνια, βερίκοκα, κεράσια κ.λ.π.) το 1995 ανήρχετο σε 800 χιλ. τόνους, το 1996 σε 1030 χιλ. τόνους, ενώ το 1997 η παραγωγή μειώθηκε σημαντικά στο ύψος περίπου των 340 χιλ. τόνων λόγω αντίξοων συνθηκών. Κατά το 1998 υπήρξε μικρή ανάκαμψη της παραγωγής που ανήλθε στους 540 χιλ. τόνους ενώ κατά το 1999 η παραγωγή εκτιμήθηκε στο ύψος των 1100 χιλ. τόνων.

Τα Μηλοειδή (Μήλα, Αχλάδια, Ακτινίδια) καλλιεργούνται σε έκταση 180 χιλιάδων στρεμμάτων. Η συνολική παραγωγή Μηλοειδών κυμαίνεται από 360 – 400 χιλιάδες τόνους. Η παραγωγή ακτινιδίων ανέρχεται σε 40 χιλ. τόνους περίπου.

Γ. Εσπεριδοειδή:

Η συνολική παραγωγή εσπεριδοειδών ανέρχεται σε ετήσια βάση σε 1.100 τόνους περίπου (870 χιλ. τόνοι πορτοκάλια -150 χιλ. τόνοι λεμόνια και 80 χιλ. τόνοι μανταρίνια) με μικρές ετήσιες διακυμάνσεις.

Δ. Σταφύλια – σταφίδα:

Η παραγωγή σταφυλιών για νωπή κατανάλωση (επιτραπέζιες ποικιλίες) ανέρχεται σε 160 χιλ. τόνους που προέρχεται από την καλλιέργεια 160 χιλ. στρεμμάτων. Η παραγωγή σταφίδας-σουλτανίνας ανέρχεται σε ετήσια βάση σε 280 χιλ. τόνους που προέρχεται από 260 χιλ. στρέμματα. Η ποσότητα που οδηγείται για νωπή κατανάλωση ανέρχεται σε 90 χιλ. τόνους, ενώ η υπόλοιπη ποσότητα των 190 χιλ. τόνων οδηγείται για αποξήρανση. Η παραγωγή κορινθιακής σταφίδας ανέρχεται σε 175 χιλ. τόνους και προέρχεται από την καλλιέργεια 195 χιλ. στρεμμάτων.

Ε. Λοιπά κηπευτικά:

Αφορά τα Σπαράγγια στα οποία η παραγωγή σε ετήσια βάση ανέρχεται σε 26 χιλ. τόνους, τις πιπεριές με συνολική παραγωγή 100 χιλ. τόνους, τα αγγούρια με 175 χιλ. τόνους, τα καρπούζια με 630 χιλ. τόνους και τα πεπόνια με 150 χιλ. τόνους.

ΣΤ. Γεώμηλα (πατάτες):

Η εξέλιξη της πορείας παραγωγής των γεωμήλων παρουσιάζει, σε εθνικό επίπεδο, πτωτική τάση. Η παραγωγή από 1.052.467 τόνους το 1992 μειώθηκε σε 883.428 τόνους το 1997. Ειδικότερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι περίοδοι παραγωγής της πατάτας (άνοιξη, καλοκαίρι και φθινόπωρο – χειμώνας), με αντίστοιχα ποσοστά στο σύνολο της ετήσιας παραγωγής 34%, 38% και 28%. Προκειμένου να προσδιοριστούν ανάγκες σε εγκαταστάσεις διαλογής – τυποποίησης – συσκευασίας, εκτιμάται ότι το μέγιστο επίπεδο εμπορικής παραγωγής ανέρχεται στους 400.000 τόνους (καλοκαιρινή περίοδος).

9.3. Εγχώρια κατανάλωση

Η εγχώρια κατανάλωση ανέρχεται σε 4,5 εκατ. τόνους και αναλυτικά έχει ως εξής:

Α. Τομάτα:

Η εσωτερική κατανάλωση αφορά κατά το πλείστον την κατανάλωση νωπής και πολύ λιγότερο μεταποιημένης τομάτας. Η συνολική ποσότητα που καταναλώνεται εγχώρια φθάνει τους 850 χιλ. τόνους.

Β. Οπώρες:

Η συνολική εγχώρια κατανάλωση Πυρηνοκάρπων (κυρίως Ροδακινοειδών) ανέρχεται σε 130-180 χιλ. τόνους/έτος που αφορούν νωπή μορφή. Ποσότητα 350 χιλ. τόνων κατά μέσο όρο ανά έτος οδηγείται στη βιομηχανία για μεταποίηση (ακραίες τιμές 170 χιλ. τόνοι το 1996 και 500 χιλ. τόνοι το 1999). Η μεταποίηση αφορά την παραγωγή κομπόστας, πούλπας, χυμού, κύβων, μαρμελάδας κ.λ.π.

Η συνολική εγχώρια κατανάλωση στα μήλα ανέρχεται σε 200 χιλ. τόνους περίπου, στα αχλάδια η εγχώρια κατανάλωση ανέρχεται σε 50 χιλ. τόνους, ενώ των ακτινιδίων κυμαίνεται από 10-25 χιλ. τόνους. Στη μεταποίηση οδηγούνται περίπου 10-15 χιλ. τόνων μήλα και αχλάδια.

Γ. Εσπεριδοειδή:

Η συνολική εγχώρια κατανάλωση εσπεριδοειδών ανέρχεται σε 320-380 χιλ. τόνους. Στην μεταποίηση – χυμοποιΐα οδηγούνται περί τους 350 χιλ. τόνους εσπεριδοειδών. Οι μεταποιητικές επιχειρήσεις του κλάδου ανέρχονται σε 18. Έχει εκσυγχρονιστεί δυναμικότητα περίπου ύψους 58 χιλ. τόνων.

Δ. Σταφύλια – σταφίδα:

Η εσωτερική κατανάλωση ανέρχεται σε 120 χιλ. τόνους νωπών σταφυλιών (επιτραπέζια και σουλτανίνα).

Ε. Λοιπά κηπευτικά:

Η εγχώρια κατανάλωση στα σπαράγγια ανέρχεται σε 1.000 τόνους, στις πιπεριές η κατανάλωση νωπής μορφής ανέρχεται σε 55-80 χιλ. τόνους, ενώ 25 χιλ. τόνοι οδηγούνται στη μεταποίηση. Η εγχώρια κατανάλωση στα αγγούρια ανέρχεται 120

χιλ. τόνους ενώ 20 χιλ. τόνοι οδηγούνται για μεταποίηση. Η εγχώρια κατανάλωση καρπουζιών ανέρχεται σε 440 χιλ. τόνους και των πεπονιών σε 145 χιλ. τόνους.

9.4. Εισαγωγές - Εξαγωγές

Α. Τομάτα:

Το μεγαλύτερο ποσοστό της παραγωγής εξάγεται (από την παραγωγή του 1995 εξήχθησαν 1.066 χιλ. τόνοι, ενώ από την παραγωγή του 1997, 1000 χιλ. τόνοι) και αναφέρεται κυρίως στις μεταποιημένες μορφές (95%). Οι εξαγωγές αφορούν κατά 80% τις χώρες της Ε.Ε. και κατά 20% τις τρίτες χώρες.

Οι εισαγωγές τομάτας ή μεταποιημένων μορφών είναι πάρα πολύ μικρές.

Β. Οπώρες:

Οι εξαγωγές πυρηνοκάρπων ως νωπών προϊόντων κατά τελευταία έτη κυμάνθηκαν μεταξύ 60 χιλ. τόνους και 110 χιλ. τόνους. Οι εξαγωγές μεταποιημένων προϊόντων ανέρχονται σε ετήσια βάση μεταξύ 240 και 300 χιλ. τόνων ανηγμένης πρώτης ύλης. Οι εξαγωγές μηλοειδών κυμαίνονται από 12 μέχρι 30 χιλ. τόνους. Επίσης στα ίδια περίπου επίπεδα κυμαίνονται και οι εξαγωγές ακτινιδίων.

Γ. Εσπεριδοειδή:

Οι εξαγωγές νωπών εσπεριδοειδών ανέρχονται σε ετήσια βάση σε 300 χιλ. τόνους κατά μέσον όρο (15-20% περίπου σε χώρες της Ε.Ε.). Οι ποσότητες εσπεριδοειδών που χυμοποιούνται, καταναλώνονται εγχώρια.

Δ. Σταφύλια – σταφίδα:

Οι εξαγωγές νωπών σταφυλιών ανέρχονται σε ετήσια βάση σε 100-110 χιλ. τόνους εκ των οποίων το 80% εξάγεται σε χώρες της Ε.Ε.

Ε. Λοιπά κηπευτικά:

Η συνολική παραγωγή (25 χιλ. τόνοι) σπαραγγιών εξάγεται στις χώρες της Ε.Ε. κατά 100%. Η ίδια περίπου ποσότητα (25 χιλ. τόνοι) πιπεριάς εξάγεται κατά 30% σε χώρες της Ε.Ε. και κατά το υπόλοιπο σε τρίτες χώρες, ενώ η εξαγωγές αγγουριών που

κυμαίνονται από 20-25 χιλ. τόνους αφορούν κατά 95 % τις χώρες της Ε.Ε. Οι εξαγωγές καρπουζιών ανέρχονται σε 150 χιλ. τόνους, το 90 % της ποσότητας εξάγεται στις χώρες της Ε.Ε.

ΣΤ. Γεώμηλα (πατάτες):

Οι εισαγωγές μας σε νωπή πατάτα, την περίοδο 1990-98, παρουσιάζουν σε ποσότητα ετήσια άνοδο γύρω στο 18% . Σε προτηγανισμένες και κατεψυγμένες η άνοδος είναι πολύ μεγαλύτερη, γεγονός που πρέπει να ληφθεί υπόψη στις επενδύσεις μας για μεταποίηση-εμπορία, παράλληλα με την πρωτογενή παραγωγή, με σκοπό την υποκατάσταση των εισαγωγών.

Οι εξαγωγές μας σε νωπή πατάτα σημείωσαν συνεχή πτώση (μ.ό. 16,2%) στη διάρκεια 1990-98. Το 1998 έφθασαν στο 1/3 του 1990. Κατά ένα μέρος η πτώση οφείλεται στη συρρίκνωση της εγχώριας παραγωγής. Αντιστρόφως, οι εξαγωγές μας σε προτηγανισμένη και κατεψυγμένη πατάτα την ίδια περίοδο είχαν μεγάλη άνοδο.

9.5. Διαρθρωτικά προβλήματα

Τα κυριότερα διαρθρωτικά προβλήματα αφορούν την παραγωγή (κατακερματισμός εκμεταλλεύσεων μικρής έκτασης, με συνέπεια αυξημένο κόστος παραγωγής), την εμπορία (ανεπαρκής αριθμός σύγχρονων εγκαταστάσεων τυποποίησης και συσκευασίας), το εμπορικό δίκτυο που κρίνεται ανεπαρκές με αποτέλεσμα να διαμορφώνεται υψηλό κόστος διακίνησης και εμπορίας, τους αποθηκευτικούς χώρους που κρίνονται επίσης ανεπαρκείς, ενώ είναι δεδομένη η έλλειψη ικανοποιητικής υποδομής των μεταποιητικών μονάδων.

Στο πλαίσιο του Ε.Π. «Ανάπτυξη του Τομέα της Γεωργίας 1994-1999» εντάχθηκαν συνολικά 208 επενδυτικά σχέδια (Συσκευαστήρια 143, Μονάδες μεταποίησης 51, Μονάδες για βρώσιμη ελιά 14), με αποτέλεσμα να βελτιώσουν σημαντικά την υποδομή του Τομέα. Τα έργα της μεταποίησης επικεντρώνονται στον εκσυγχρονισμό των μονάδων που λειτουργούν.

Α. Τομάτα:

Η δυναμικότητα για την μεταποίηση της τομάτας που εκσυγχρονίσθηκε ανέρχεται σε 360 χιλ. τόνων. Ο κλάδος έχει την ανάγκη κυρίως όσον αφορά την εγκατάσταση σύγχρονου μηχανολογικού εξοπλισμού που να επιτρέπει την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και συσκευασιών και την παραγωγή νέων μορφών προϊόντων επιθυμητών στην αγορά.

Β. Οπώρες:

Η εγκατεστημένη δυναμικότητα για μεταποίηση των Ροδακινοειδών ανέρχεται σε 590 χιλ. τόνους (κονσέρβες 490 χιλ. τόνοι +100 χιλ. τόνοι χυμοποίηση). Η εκσυγχρονισθείσα δυναμικότητα ανέρχεται σε 92 χιλ. τόνους. Το κυριότερο πρόβλημα του τομέα είναι η έλλειψη σύγχρονου εξοπλισμού για την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και ιδιαίτερα της διαύγασης και απόσμισης των παραγόμενων χυμών, η έλλειψη μηχανολογικού εξοπλισμού και εγκαταστάσεων για την παραγωγή νέων μορφών προϊόντων (κύβοι κ.λ.π.) καθώς επίσης έλλειψη εξοπλισμού για την παραγωγή αποξηραμένων μορφών.

Γ. Εσπεριδοειδή:

Η συνολική εγκατεστημένη δυναμικότητα των μεταποιητικών επιχειρήσεων του κλάδου ανέρχεται σε 700 χιλ. τόνους από την οποία έχει εκσυγχρονιστεί δυναμικότητα περίπου ύψους 58 χιλ. τόνων. Πρόβλημα για τον κλάδο αποτελεί ο μεγάλος όγκος παραγωγής που διατίθεται σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα με αποτέλεσμα οι μονάδες που λειτουργούν στις περιοχές εσπεριδοκαλλιέργειας να λειτουργούν σε εποχιακή και μόνο βάση. Όσον αφορά την τυποποίηση και εμπορία νωπών προϊόντων το πρόβλημα ανάγεται στις καλλιεργούμενες ποικιλίες και την έντονη ανισοκατανομή της παραγόμενης ποσότητας κατά την διάρκεια του έτους.

Δ. Σταφύλια – σταφίδα:

Στο τομέα της ξηράς σταφίδας δραστηριοποιούνται 32 επιχειρήσεις με συνολική εγκατεστημένη δυναμικότητα 280 χιλ. τόνων.

Ε. Λοιπά κηπευτικά:

Στον τομέα της μεταποίησης των κηπευτικών δεσπόζουσα θέση έχει η τουρσοποιεία που επεξεργάζεται 90 χιλ.τόνους πρώτης ύλης. Η εγκατεστημένη δυναμικότητα των 80 περίπου επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο τομέα ανέρχεται σε περίπου 100 χιλιάδες τόνους. Η εκσυγχρονισθείσα δυναμικότητα την τελευταία δεκαετία ανέρχεται σε 7,5 χιλ. τόνους, ενώ δημιουργήθηκαν και μονάδες νέας δυναμικότητας 2,5 χιλιάδων τόνων. Τα τελευταία χρόνια η αγορά στρέφεται σε ζήτηση προϊόντων, όπως χυμοί και προϊόντα τουρσοποιίας σε γυάλινες συσκευασίες μετά από παστερίωση, κύβοι λαχανικών και τα αποξηραμένα λαχανικά, στα οποία παρουσιάζεται έντονη ελλειμματικότητα ποσοτική και ποιοτική.

ΣΤ. Γεώμηλα (πατάτες):

Ο κλάδος της παραγωγής προτηγανισμένης – κατεψυγμένης πατάτας, αναπτύσσεται για να καλύψει το άνοιγμα των εισαγωγών, το οποίο διευρύνεται από χρόνο σε χρόνο, σε σχέση με την εγχώρια παραγωγή. Εκτιμώνται ετήσιες εισαγωγές της τάξεως των 45.000 τόνων έτοιμων προϊόντων πατάτας. Στον κλάδο της προτηγανισμένης – κατεψυγμένης πατάτας, λειτουργούν στη χώρα 10 βιομηχανικές επιχειρήσεις (επτά αμιγείς και 3 μικτές, με εγκατεστημένες γραμμές παραγωγής πατάτας σε μονάδες κατεψυγμένων κηπευτικών). Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι βιομηχανίες τσιπς και σνακς με βάση την πατάτα. Τρεις (3) αμιγείς βιομηχανίες (δύο στην Αττική και μία στη Δυτ. Μακεδονία), επεξεργάζονται περί τους 20.000 τόνους πρώτης ύλης, παράγοντας 5.000 τόνους προϊόντα.

Στο πλαίσιο του Ε.Π. «Ανάπτυξη του Τομέα της Γεωργίας 1994-1999» εντάχθηκαν στον τομέα των γεωμήλων 9 συνολικά επενδύσεις (εκσυγχρονισμός 2 μονάδων προτηγανισμένης πατάτας στο Ν. Θεσσαλονίκης, ίδρυση 2 μονάδων επεξεργασίας πατάτας στο Ν. Κοζάνης, επέκταση 1 μονάδος επεξεργασίας πατάτας στο Ν. Αιτωλοακαρνανίας, 1 μονάδα συντήρησης – τυποποίησης στο Ν. Λέσβου, 2 μονάδες διαλογής - συσκευασίας στο Ν. Φλώρινας και 1 αντίστοιχη μονάδα στο Ν. Ηλείας), συνολικού κόστους 3.318 εκατ. δρχ. Αυτές οι επενδύσεις, μαζί με ανάλογες επενδύσεις στο πλαίσιο του Α' Κ.Π.Σ., βελτίωσαν την υπάρχουσα δυναμικότητα τόσο στον Υποτομέα Συσκευαστήρια – Ψυγεία, όσο και σε εκείνον της μεταποίησης (κατεψυγμένη πατάτα και τσιπς).

Η εμπορία των γεωμήλων, σε γενική κλίμακα, εξακολουθεί να μην είναι οργανωμένη μέσω κέντρων εμπορίας, αλλά γίνεται απ' ευθείας από τα χωράφια σε σάκους των 50 κιλών που κλείνονται, ράβονται και φορτώνονται επί τόπου, με προορισμό τις λαχαναγορές και τα καταστήματα, γεγονός που δεν επιτρέπει να εξελιχθεί σταθερά η παραγωγή με αποτέλεσμα να παρατηρούνται έντονες διακυμάνσεις της από έτος σε έτος. Εκτιμάται, ως μέσος όρος της τελευταίας δεκαετίας, ότι η ετήσια παραγωγή είναι της τάξεως του 900.000 τόνων, εκ των οποίων εξάγονται 20.000 - 40.000 τόνοι/έτος.

Η οργάνωση της εμπορίας των γεωμήλων μέσω ψυγείων – συσκευαστηρίων και λοιπών κέντρων εμπορίας, θα καταστήσει την παραγωγή τους σημαντικά λιγότερο εποχιακή και τυχαία. Παράλληλα θα ικανοποιήσει τη ζήτηση σημαντικού τμήματος της εγχώριας αγοράς νωπών και της βιομηχανίας παραγωγής προτηγανισμένης-κατεψυγμένης πατάτας και τσιπς–σνακς, ομαλοποιώντας έτσι την αγορά και απαλείφοντας τις διακυμάνσεις τιμών και προσφοράς.

9.6. Δράσεις που υλοποιήθηκαν στο Β΄ Κ.Π.Σ.

Στο πλαίσιο του Ε.Π. «Ανάπτυξη του Τομέα της Γεωργίας 1994-1999» εντάχθηκαν συνολικά 208 επενδυτικά σχέδια (Συσκευαστήρια 143, Μονάδες μεταποίησης 51, Μονάδες για βρώσιμη ελιά 14), με αποτέλεσμα να βελτιώσουν σημαντικά την υποδομή του Τομέα. Τα έργα της μεταποίησης επικεντρώνονται στον εκσυγχρονισμό των μονάδων που λειτουργούν.

Στο πλαίσιο του Ε.Π. «Ανάπτυξη του Τομέα της Γεωργίας 1994-1999» εντάχθηκαν στον τομέα των γεωμήλων 9 συνολικά επενδύσεις (εκσυγχρονισμός 2 μονάδων προτηγανισμένης πατάτας στο Ν.Θεσσαλονίκης, ίδρυση 2 μονάδων επεξεργασίας πατάτας στο Ν.Κοζάνης, επέκταση 1 μονάδος επεξεργασίας πατάτας στο Ν.Αιτωλοακαρνανίας, 1 μονάδα συντήρησης – τυποποίησης στο Ν.Λέσβου, 2 μονάδες διαλογής – συσκευασίας στο Ν.Φλώρινας και 1 αντίστοιχη μονάδα στο Ν.Ηλείας), συνολικού κόστους 3.318 εκατ. δρχ.

9.7. Δράσεις που αποτελούν προτεραιότητα

9.7.1. Στο επίπεδο της εμπορίας

Δράση 1.: Ίδρυση μονάδων συσκευασίας, τυποποίησης, διαλογής, συντήρησης, ψύξης, αποθήκευσης οπωροκηπευτικών, πατάτας, σύκων, οσπρίων και ξηρών καρπών.

Δράση 2.: Ίδρυση εγκαταστάσεων στατικών ψυγείων και κατασκευή μικρής δυναμικότητας συσκευαστηρίων κηπευτικών με δυνατότητα προμήθειας κινητών (αυτοκινήτων) ψυγείων μόνο στα Νησιά του Αιγαίου.

Δράση 3.: Εκσυγχρονισμοί ή/και επέκταση ή/και μετεγκατάσταση ή/και συγχώνευση υφιστάμενων μονάδων συσκευασίας, τυποποίησης, διαλογής, συντήρησης, ψύξης, αποθήκευσης οπωροκηπευτικών, πατάτας, σύκων, οσπρίων και ξηρών καρπών.

Δράση 4.: Σύνδεση συσκευαστηρίων με το σιδηροδρομικό ή οδικό δίκτυο (για μήκος το πολύ 5 χλμ) για την εξυπηρέτηση της εμπορίας των προϊόντων.

Δράση 5.: Εκσυγχρονισμός λαχαναγορών για βελτίωση των συνθηκών εμπορίας των οπωροκηπευτικών.

Δράση 6.: Μετατροπή υφισταμένων μονάδων εμπορίας ή αγορών ή ίδρυση κέντρων διανομής για την τροφοδοσία μεγάλων αστικών κέντρων με προϊόντα φυτικής προέλευσης για τη βελτίωση των διαύλων εμπορίας και την εκτέλεση προγραμμάτων εφοδιασμού, αλυσίδων καταστημάτων – υπεραγορών σε μικροσυσκευασίες με φορείς Ομάδες Παραγωγών ή εταιρείες στις οποίες μετέχουν οι Ομάδες Παραγωγών.

9.7.2. Στο επίπεδο της μεταποίησης

Δράση 7.: Μεταποίηση Βιομηχανικής τομάτας

α) Εκσυγχρονισμός ή/και μετεγκατάσταση ή/και επέκταση υφισταμένων μονάδων, κυρίως όσον αφορά:

- την χρήση νέων τεχνολογιών και συσκευασιών,
- την παραγωγή νέων προϊόντων,
- χωρίς αύξηση της δυναμικότητας εκτός εάν ή επέκταση αντικαθιστά αποσυρόμενη δυναμικότητα στην ευρύτερη περιοχή.

β) Ίδρυση νέων μονάδων σύγχρονης τεχνολογίας σε αντικατάσταση αποσυρόμενης δυναμικότητας ή ελλείπουσας δυναμικότητας στην περιοχή και για την εξυπηρέτηση της τοπικής παραγωγής.

Δράση 8.: Μεταποίηση φρούτων (ροδάκινα, βερίκοκα, αχλάδια, μήλα, δαμάσκηνα κ.λ.π.)

α) <u>Κονσερβοποιεία</u>

– Εκσυγχρονισμός ή/και μετεγκατάσταση ή/και επέκταση υφισταμένων μονάδων, κυρίως όσον αφορά:

♦ την χρήση νέων τεχνολογιών και συσκευασιών,
♦ την παραγωγή νέων προϊόντων.

– Ίδρυση νέων μονάδων σύγχρονης τεχνολογίας σε αντικατάσταση αποσυρόμενης δυναμικότητας ή ελλείπουσας δυναμικότητας στην περιοχή και για την εξυπηρέτηση της τοπικής παραγωγής.

β) <u>Χυμοί φρούτων</u>

– Εκσυγχρονισμός ή/και μετεγκατάσταση ή/και επέκταση υφισταμένων μονάδων, κυρίως όσον αφορά:

♦ την χρήση νέων τεχνολογιών και συσκευασιών,
♦ την παραγωγή νέων προϊόντων.

– Ίδρυση νέων μονάδων σύγχρονης τεχνολογίας σε αντικατάσταση αποσυρόμενης δυναμικότητας ή ελλείπουσας δυναμικότητας στην περιοχή και για την εξυπηρέτηση της τοπικής παραγωγής.

γ) <u>Αποξηραμένα φρούτων</u>

Ίδρυση νέων μονάδων αποξήρανσης φρούτων (δαμάσκινα, βερίκοκα κ.λ.π.).

Δράση 9.: Μεταποίηση εσπεριδοειδών (χυμοί)

α) Εκσυγχρονισμός ή/και μετεγκατάσταση ή/και επέκταση υφισταμένων μονάδων, κυρίως όσον αφορά:

- την χρήση νέων τεχνολογιών και συσκευασιών,
- στην ψυκτικές εγκαταστάσεις,
- την παραγωγή νέων προϊόντων.

β) Ίδρυση νέων μονάδων σύγχρονης τεχνολογίας σε αντικατάσταση αποσυρόμενης δυναμικότητας ή ελλείπουσας δυναμικότητας στην περιοχή και για την εξυπηρέτηση της τοπικής παραγωγής.

Δράση 10.: Μεταποίηση λαχανικών

α) Ίδρυση νέων μονάδων παραγωγής τουρσιών, εκσυγχρονισμός και επέκταση ή και μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων, κυρίως όσον αφορά:

- στην χρήση νέων τεχνολογιών και συσκευασιών και
- στην παραγωγή νέων προϊόντων

β) Ίδρυση νέων μονάδων ή εκσυγχρονισμός και επέκταση ή και μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων για την παραγωγή χυμών λαχανικών κύβων ή μιγμάτων αυτών σε ασηπτική συσκευασία.

Δράση 11.: Μεταποίηση οπωροκηπευτικών για την παραγωγή Εδεσμάτων – Σαλτσών – Delicatessen

α) Δημιουργία νέων μονάδων ή εκσυγχρονισμός, επέκταση και μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων για:

- παραγωγή προϊόντων ειδικής χρήσης π.χ. διάφορες σάλτσες, σακχαρώδη προϊόντα που χρησιμοποιούνται στη μαγειρική, ζαχαροπλαστική, βιομηχανία γαλακτοκομικών προϊόντων (σακχαρώδη

προϊόντα από φρούτα και εσπεριδοειδή, σιρόπια, πάστες, cocktails, snacks κ.λ.π.),

- ♦ παραγωγή γλυκών και μαρμελάδων,
- ♦ παραγωγή εδεσμάτων – έτοιμων φαγητών σε ασηπτική συσκευασία.

β) Επενδύσεις εγκατάστασης βιολογικού καθαρισμού και αξιοποίησης των προϊόντων και των υπολειμμάτων των χρησιμοποιούμενων λαχανικών.

Δράση 12.: Μεταποίηση ξηρών καρπών (ακρόδρυα, σπόροι σουσαμιού και άλλων)

Δημιουργία νέων μονάδων, εκσυγχρονισμός και επέκταση ή και μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων για:

- ♦ παραγωγή προϊόντων πάστας, νιφάδων πραλίνας, παστελιών, snacks κ.λ.π.,
- ♦ παραγωγή προϊόντων ειδικής χρήσης όπως μουστάρδες, σάλτσες, ταχίνι, χαλβάδες κ.λ.π.

Δράση 13.: Μεταποίηση σύκων - σταφίδων

α) Εκσυγχρονισμός και επέκταση ή και μετεγκατάσταση υφισταμένων μονάδων.

β) Επενδύσεις όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό των μέσων και χώρων αποθήκευσης.

Δράση 14: Στον τομέα των μονάδων επεξεργασίας επιτραπεζίων ελαιών

- Εκσυγχρονισμός των μονάδων επεξεργασίας βρωσίμων ελαιών, χωρίς αύξηση δυναμικότητας.
- Συμπλήρωση εξοπλισμού υφισταμένων μονάδων ή και ίδρυση μονάδων με γραμμές συσκευασίας καταναλωτή και γραμμές παραγωγής νέων προϊόντων.
- Μετεγκαταστάσεις που αφορούν την μεταφορά μονάδων από τις αστικές περιοχές, για λόγους που σχετίζονται με τη ρύπανση.

Δράση 15.: Στον τομέα των Γεωμήλων

Ιδρύσεις νέων μονάδων, επέκταση / εκσυγχρονισμός / συμπλήρωση υφισταμένων μονάδων, ή προσθήκη γραμμών σε υφιστάμενες μονάδες μεταποίησης γεωμήλων με προορισμό την παραγωγή νέων προϊόντων όπως:

προτηγανισμένης / κατεψυγμένης πατάτας,τσιπς ή σνακς πατάτας.

Δράση 16.: Για όλα τα οπωροκηπευτικά

Ίδρυση, εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση υφιστάμενων μονάδων επεξεργασίας υπολειμμάτων της κύριας μεταποιητικής διαδικασίας.

Δράση 17.: Καθεστώς ενισχύσεων για την πληρωμή των ανειλημμένων υποχρεώσεων

του Μέτρου 2.1 του Ε.Π. «Ανάπτυξη του Τομέα Γεωργίας 1994-1999» της 2^{ης} Προγραμματικής Περιόδου.

10. ΤΟΜΕΑΣ: ΑΝΘΗ

10.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει τα προϊόντα της ανθοκομίας. Τα τελευταία χρόνια, ο δυναμικός αυτός τομέας της ελληνικής γεωργίας παρουσιάζει στασιμότητα. Παρά το γεγονός ότι οι εδαφοκλιματικές συνθήκες της χώρας θεωρούνται ευνοϊκές για την παραγωγή μιας μεγάλης σειράς ανθοκομικών προϊόντων, διαπιστώνεται σήμερα σημαντική υπεροχή των εισαγωγών σε σχέση με τις εξαγωγές, τάση για διεύρυνση

της ελλειμματικότητας του ελληνικού εξωτερικού εμπορίου και παράλληλη μείωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών ανθοκομικών προϊόντων.

Η εξέλιξη της πορείας της ανθοκομίας κατά κατηγορία ανθοκομικών προϊόντων, παρουσιάζει την εξής εικόνα, σε εθνικό επίπεδο:

10.2. Εγχώρια παραγωγή

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η χωροταξική κατανομή των ανθοκομικών καλλιεργειών. Η ανθοκομία έχει αναπτυχθεί σε ορισμένες μόνο περιοχές της χώρας, όπου οι κλιματολογικές και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες είναι ευνοϊκές για την ανάπτυξή της. Η κατανομή των θερμοκηπίων ανθέων και των αντίστοιχων υπαίθριων εμπορικών ανθόκηπων ανά περιφέρεια (εκτάσεις σε στρέμματα):

Θερμοκήπια ανθέων και υπαίθριοι ανθόκηποι

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Θερμοκήπια	Υπαίθριοι Ανθόκηποι
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ – ΘΡΑΚΗ	78	207
ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	343	432
i. ΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	2	29
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	264	625
ΗΠΕΙΡΟΣ	30	1
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	27	30
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	197	85
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	99	98
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	160	338
ΑΤΤΙΚΗ	1.147	5.320
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	47	7
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	68	12
ΚΡΗΤΗ	1.919	169
ii. ΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	**4.381**	**7.353**

Με βάση και τον παραπάνω Πίνακα, προκύπτει ότι τα σπουδαιότερα ανθοκομικά κέντρα είναι τα ακόλουθα:

Αττική - Τροιζηνία, με 55,1% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης και παραγωγή 70% των δρεπτών ανθέων, 61% των φυτών κηποτεχνίας, 48% των γλαστρικών και 15% του πολλαπλασιαστικού υλικού. Είναι το σπουδαιότερο ανθοκομικό κέντρο της χώρας, λόγω της γειτνίασής του με την πρωτεύουσα.

Κρήτη, με 17,8% της συνολικά καλλιεργούμενης έκτασης, με επικρατούσα καλλιέργεια τα δρεπτά άνθη και κυρίως τα γαρύφαλλα. Αν και πολλές περιοχές της Κρήτης χαρακτηρίζονται από ευνοϊκό μικροκλίμα, οι ανθοκομικές καλλιέργειες παρουσιάζουν πτωτικές τάσεις, λόγω των προβλημάτων στη διακίνηση και εμπορία των προϊόντων.

Πελοπόννησος και Δυτική Ελλάδα, με 6,7% της συνολικά καλλιεργούμενης έκτασης, με πιο σημαντικές τις θερμοκηπιακές καλλιέργειες του τριαντάφυλλου και υπαίθρια του γλαδίολου στην Αργολίδα, τα γλαστρικά στην Αχαΐα, της τριανταφυλλιάς και γαρυφαλλιάς σε θερμοκήπιο στο Μεσολόγγι - Αιτωλικό και στην Κορινθία (Αγ.Θεόδωροι) την υπαίθρια καλλιέργεια της γαρυφαλλιάς και του χρυσάνθεμου.

Κεντρική Μακεδονία, με 6,6% της συνολικά καλλιεργούμενη έκτασης, με πιο σημαντικές θερμοκηπιακές καλλιέργειες τα γλαστρικά, την τριανταφυλλιά και τη γαρυφαλλιά. Η Θεσσαλονίκη αποτελεί μεγάλο καταναλωτικό κέντρο ανθοκομικών προϊόντων και ευνοϊκά μικροκλίματα επικρατούν σε πολλές περιοχές (Χαλκιδική), που συντελούν στην ανοδική τάση του κλάδου στην περιοχή.

Θεσσαλία, με 7,6% της συνολικά καλλιεργούμενης έκτασης, που εξελίσσεται σε σημαντικό κέντρο παραγωγής γλαστρικών και πολλαπλασιαστικού υλικού.

10.3. Διαρθρωτικά προβλήματα

Το βασικότερο διαρθρωτικό πρόβλημα, σε επίπεδο παραγωγής, είναι το μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων και η σημαντική συγκέντρωση των παραγωγών γύρω από τα αστικά κέντρα. Στον τομέα της εμπορίας τα προβλήματα εντοπίζονται:

- στην έλλειψη σύγχρονων μονάδων εμπορίας,
- στις υψηλές διαφορές τιμών μεταξύ παραγωγού και κατανάλωσης,
- στην άνιση και ανομοιόμορφη κατανομή μεταξύ των διαφόρων περιοχών της χώρας,
- στην αδιαφάνεια και τις υποβαθμισμένες συνθήκες ανταγωνισμού που επικρατούν στην αγορά των ανθοκομικών προϊόντων.

Η τυποποίηση των ανθοκομικών προϊόντων γίνεται ως επί το πλείστον από παραγωγούς στις μονάδες τους, με ή χωρίς ειδικό εξοπλισμό. Υπάρχει και λειτουργεί ένα μόνο συσκευαστήριο ανθέων που έγινε στα πλαίσια του Καν. (ΕΟΚ) 866/90 στην περιοχή Τροιζηνίας. Υφίστανται επίσης δύο ανθαγορές στην περιοχή Αττικής, μία σύγχρονη και μία υποτυπώδης παλαιά, όπου το συσκευαστήριο λειτουργεί περιστασιακά και από τις ανθαγορές αυτές διέρχονται μόνο εγχώρια προϊόντα.
Στο πλαίσιο του Ε.Π. «Ανάπτυξη του Τομέα της Γεωργίας 1994-1999», εκδηλώθηκε περιορισμένο ενδιαφέρον, με εντάξεις τριών επενδύσεων στον τομέα (ανά ένα έργο στους νομούς Θεσσαλονίκης, Ανατολικής Αττικής και Λασιθίου), συνολικού προϋπολογισμού 629 εκ. δρχ.

10.4. Δράσεις που υλοποιήθηκαν στο Β΄ Κ.Π.Σ.

Στο πλαίσιο του Ε.Π. «Ανάπτυξη του Τομέα της Γεωργίας 1994-1999», εκδηλώθηκε περιορισμένο ενδιαφέρον, με εντάξεις τριών επενδύσεων στον τομέα (ανά ένα έργο στους νομούς Θεσσαλονίκης, Ανατολικής Αττικής και Λασιθίου), συνολικού προϋπολογισμού 629 εκ. δρχ.

10.5. Δράσεις που αποτελούν προτεραιότητα

Δράση 1.: Ίδρυση νέων εγκαταστάσεων μεταποίησης ή εκσυγχρονισμός ή επέκταση υφισταμένων μονάδων

α) Δημιουργία ή εκσυγχρονισμός και επέκταση τυποποιημένων δρεπτών ανθέων και γλαστρικών.

β) Δημιουργία ξηραντηρίων ανθέων.

Δράση 2.: Ίδρυση νέων εγκαταστάσεων εμπορίας (νέες ανθαγορές – κέντρα διανομής)

α) Δύο νέες ανθαγορές (μία στην Αθήνα, σε αντικατάσταση υπάρχουσας παλαιάς και μία στην Θεσσαλονίκη).

β) Κέντρα διανομής.

Δράση 3.: Εκσυγχρονισμός και ορθολογική ανάπτυξη των υφισταμένων εγκαταστάσεων

Εκσυγχρονισμός ανθαγορών με την προσθήκη συστήματος τηλεδημοπρασίας.

11. ΤΟΜΕΑΣ : ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ & ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΥΤΑ

11.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Ο τομέας περιλαμβάνει μια μεγάλη κατηγορία αυτοφυών κυρίως φυτών αλλά και καλλιεργημένων (τσάι, τσάι βουνού, ρίγανη, μέντα, γλυκάνισος, κρόκος κ.λ.π.).

Οι καλλιέργειες χαρακτηρίζονται από το μεγάλο εύρος της ακαθάριστης προσόδου που αναφέρουν κάτι που κυμαίνεται από ικανοποιητικό (ρίγανη, γλυκάνισος) έως υψηλό (τσάι του βουνού και κυρίως κρόκος).

Σημειώνεται ότι ο τομέας αυτός είναι από τους ελάχιστους που δεν απολαμβάνει Εθνική ή Κοινοτική στήριξη. Σε περιοχές ορεινές, ημιορεινές η ανταγωνιστικότητα των αρωματικών φυτών έναντι άλλων καλλιεργειών (κυρίως σιτηρών) είναι δεδομένη. Επιπλέον αποτελούν άριστα μελισσοτροφικά φυτά. Συμβάλλουν αποφασιστικά στην καλλίτερη δυνατή προστασία του φυτικού περιβάλλοντος αποκαθιστώντας την ήδη διαταραγμένη ισορροπία (αποψίλωση, διάβρωση).

Σημαντική παράμετρος στην σκοπιμότητα για την επέκταση ή/και τον εκσυγχρονισμό των μεταποιητικών μονάδων, θα είναι η αυτονόητη συμβολή τους στην ανάπτυξη της καλλιέργειας των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών και σε βάση μάλιστα που διασφαλίζει το εισόδημα των παραγωγών (π.χ. συμβόλαια καλλιέργειας).

Η διάθεση της παραγωγής προς όφελος των συμβαλλόμενων καλλιεργητών θα επιτευχθεί με επενδύσεις επέκτασης ή/και εκσυγχρονισμού μονάδων μεταποίησης αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών (ξηρή δρόγη ή/και παραγωγή αιθερίων ελαίων).

11.2. Δράσεις που αποτελούν προτεραιότητα

Δράση 1.: Ίδρυση νέων μονάδων τυποποίησης και επεξεργασίας αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών και παραγωγής αιθερίων ελαίων.

Δράση 2.: Εκσυγχρονισμός ή και επέκταση με ή χωρίς μετεγκατάσταση μονάδων τυποποίησης και επεξεργασίας αρωματικών και παραγωγής αιθερίων ελαίων.

12. ΤΟΜΕΑΣ: ΣΠΟΡΟΙ & ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

12.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Η χρήση ανωτέρου ποιοτικά πολ/κού υλικού ως βασική, εισροή στη γεωργία, συμβάλλει μαζί με άλλες εισροές στην βελτίωση της ποιότητας του τελικού παραγόμενου προϊόντος (σιτάρι, βαμβάκι, φρούτα, οίνοι κ.α.).

Στη χώρα δραστηριοποιούνται σήμερα 60 σποροπαραγωγικές (συν/κές και ιδιωτικές) εταιρείες οι οποίες παράγουν το σπόρο που χρησιμοποιούν οι παραγωγοί (τελευταίοι χρήστες) ενώ επίκειται η δραστηριοποίηση ιδιωτικών φορέων (συν/σμοί και ιδιώτες) και στην ανανέωση ή εγκατάσταση νέων μητρικών φυτειών αμπέλου.

Οι έλεγχοι της ποιότητας πηγάζουν από την εφαρμογή Κοινοτικών οδηγιών εμπορίας του πολ/κού υλικού που είναι οι:

69/208/ΕΟΚ σπόροι ελαιούχων και κλωστικών φυτών,

66/400/ΕΟΚ σπόροι τεύτλων,

66/401/ΕΟΚ σπόροι κτηνοτροφικών φυτών,

66/402/ΕΟΚ σπόροι σιτηρών,

66/403/ΕΟΚ κόνδυλοι πατάτας,

68/193/ΕΟΚ μοσχεύματα αμπέλου,

70/458/ΕΟΚ σπόροι κηπευτικών,

92/34/ΕΟΚ δενδρύλια οπωροφόρων.

Επιπροσθέτως συμπεριλαμβάνεται και έλεγχος του πολ/κού υλικού για τα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά.

12.2. Δράσεις που αποτελούν προτεραιότητα

Δράση 1.: Ίδρυση νέων μονάδων επεξεργασίας και τυποποίησης πολλαπλασιαστικού υλικού.

Δράση 2.: Εκσυγχρονισμός, επέκταση υφισταμένων μονάδων επεξεργασίας και τυποποίησης πολλαπλασιαστικού υλικού με ή χωρίς μετεγκατάσταση.

ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΝΩΤΕΡΩ ΤΟΜΕΙΣ:

1. **Ενισχύονται Δράσεις που αφορούν προστασία περιβάλλοντος και προστασία καταναλωτή (βιολογικοί καθαρισμοί – υγειονομικές συνθήκες, επεξεργασία αποβλήτων, HACCP κ.λ.π.)**
2. **Ως προϊόντα ποιότητας είναι αυτά που καθορίζονται από τους Καν.(ΕΟΚ) 2092/91, 2081/92, 2082/92 και Καν.(ΕΚ) 1804/99, όπως αυτοί εκάστοτε τροποποιούνται, καθώς και αυτά που καθορίζονται από την Εθνική Νομοθεσία και πιστοποιούνται κατάλληλα.**

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	**ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ ***	**ΣΤΟΧΟΣ 2006**
Αριθμός επενδυτικών σχεδίων που θα υλοποιηθούν (εντασσόμενοι) (γεωργικά και δασικά)	750	1.100** (1.850)
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ		
Ονομαστική μεταποιητική δυναμικότητα που θα βελτιωθεί ή εκσυγχρονισθεί (τον./έτος) (εντασσόμενοι)	3.400.000	6.600.000 (άθροισμα)
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ		
Νέες θέσεις εργασίας		5.000

* *Επενδυτικά σχέδια του Α΄ και Β΄ Κ.Π.Σ.*

** *Αφορά σε γεωργικά και δασικά επενδυτικά σχέδια μαζί*

Γ. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

Επισυνάπτεται ο σχετικός πίνακας στο Κεφάλαιο 3 «Χρηματοδοτικοί Πίνακες».

Δ. ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Η ένταξη των ενδιαφερομένων φορέων στο καθεστώς ενίσχυσης των επενδύσεων στη Μεταποίηση και Εμπορία των Γεωργικών Προϊόντων, γίνεται με βάση την ακόλουθη διαδικασία:

Κατανομή ορίου Πιστώσεων ανά Γνωμοδοτική Επιτροπή

Α) Με Κοινή Απόφαση των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Οικονομίας & Οικονομικών που θα εκδίδεται στις αρχές κάθε έτους, θα καθορίζεται το ύψος των συνολικών Επιχορηγήσεων που θα εγκρίνονται ετησίως εντός των οποίων θα μπορούν να αναληφθούν δεσμεύσεις από την έγκριση επενδυτικών σχεδίων που αφορούν την Μεταποίηση και Εμπορία των Γεωργικών Προϊόντων.

Η κατανομή αυτή θα πραγματοποιείται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- Δημοσιονομικές Δεσμεύσεις Απορροφήσεων του Μέτρου στο Πρόγραμμα
- Ρυθμός Απορροφήσεων Δημοσιονομικών Δεσμεύσεων
- Διάρκεια υλοποίησης των επενδύσεων (Μέσοι όροι)
- Σχετική Πρόταση της Δ/νσης Προγραμματισμού & Γ.Δ. (Τελικοί Δικαιούχοι του Μέτρου)

Β) Ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με απόφασή του δύναται να κατανείμει το ποσό των ετήσιων δεσμεύσεων συνολικών πιστώσεων Δ.Δ. ανά κατηγορία επενδυτικών σχεδίων.

Στη περίπτωση που μετά την εξέταση των αιτήσεων της περιόδου παραμένουν αδιάθετα ποσά σε μια ή περισσότερες κατηγορίες και υπάρχουν επενδύσεις που έχουν προϋποθέσεις ένταξης, δύναται ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων να ανακατανέμει τα αδιάθετα ποσά μεταξύ των άλλων κατηγοριών. Στις περιπτώσεις όπου υπάρχει έντονο ενδιαφέρον που προκύπτει από τον αριθμό των αιτήσεων, οι οποίες καλύπτουν τις προϋποθέσεις ένταξης, καθώς και το ύψος των αντίστοιχων αιτούμενων ενισχύσεων (Δ.Δ.), είναι δυνατή η αύξηση του ποσού που έχει δεσμευτεί για την συγκεκριμένη περίοδο μετά από κοινή απόφαση των συναρμόδιων Υπουργών.

Προκήρυξη – Δημοσιοποίηση

Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων / Δ/νση Προγραμματισμού & Γ.Δ., αμέσως μετά την κατανομή του Ορίου Πληρωμών, προβαίνει σε ανακοίνωση για την πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή αιτήσεων – μελετών από τους

ενδιαφερόμενους φορείς, που δημοσιεύεται σε τρείς τουλάχιστον εφημερίδες πανελλαδικής κυκλοφορίας, κοινοποιείται δε σε όλες τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και στις Γενικές Γραμματείες των Περιφερειών δύναται δε να δημοσιοποιείται και μέσω των τοπικών Μ.Μ.Ε. (Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης). Οι προθεσμίες και το περιεχόμενο των αιτήσεων – μελετών θα οριστούν με την σχετική Κ.Υ.Α.

Συμπλήρωση του φακέλου υποψηφιότητας

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς, αφού λάβουν γνώση της προκήρυξης και επιθυμούν να ενταχτούν στο καθεστώς, θα πρέπει να υποβάλουν φάκελο δικαιολογητικών και οικονομοτεχνική μελέτη σε κλασική καθώς επίσης και σε ηλεκτρονική μορφή, όπως θα οριστούν από την σχετική Κ.Υ.Α. ή επιμέρους Υπουργικές Αποφάσεις.

Αιτήσεις επενδυτικών σχεδίων που δεν πληρούν τις οριζόμενες από την Κ.Υ.Α. προϋποθέσεις, ανεξαρτήτως περιεχομένου θα απορρίπτονται σύμφωνα με διαδικασία που θα προβλέπεται στην Κ.Υ.Α.

Τόπος υποβολής του φακέλου υποψηφιότητας

Ο φάκελος του φορέα (δικαιολογητικά και μελέτη οικονομοτεχνική) θα υποβάλλεται στην Δ/νση Προγραμματισμού και Γ.Δ. του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων εντός των χρονικών ορίων που θα ορίζονται στην Κ.Υ.Α. και στις αντίστοιχες Προκηρύξεις.

Αξιολόγηση φακέλων υποψηφιότητας

Η αξιολόγηση κάθε φακέλου υποψήφιου φορέα για ένταξη επενδυτικού σχεδίου στο Μέτρο πραγματοποιείται από την Δ/νση Προγραμματισμού & Γ. Δ. στα εξής στάδια:

- Επιλεξιμότητα Πρότασης – Πληρότητα Υποβαλλομένου Φακέλου.
- Εκτίμηση Φερεγγυότητας - Βιωσιμότητας του Φορέα της Επένδυσης.
- Εκτίμηση της Βιωσιμότητας του προτεινομένου Σχεδίου (Επένδυσης).
- Βαθμολόγηση Επενδυτικού Σχεδίου – προτεραιότητα Υπαγωγής.

Η αξιολόγηση των επενδυτικών σχεδίων διαφοροποιείται ανάλογα με το ύψος του επενδυτικού σχεδίου και ανάλογα με την κατηγορία της επένδυσης ως εξής:

- Επενδύσεις που αφορούν αποκλειστικά και μόνο συμπλήρωση συνθηκών προστασίας της δημόσιας υγείας που προέκυψαν τα δύο τελευταία έτη από την έναρξη του Προγράμματος.
- Επενδύσεις που αφορούν λειτουργούσες μονάδες και είναι υποχρεωμένες να προβούν σε επενδύσεις που προέκυψαν από πρόσφατη μεταβολή της νομοθεσίας και επηρεάζουν τους όρους λειτουργίας τους.
- Επενδύσεις που περιλαμβάνουν επενδύσεις προστασίας περιβάλλοντος ή βελτίωσης των υγειονομικών συνθηκών άνω του 50% του συνολικού κόστους, όπως προσδιορίζεται από την υπηρεσία,και αφορά δαπάνες πέραν των υποχρεωτικών από την κείμενη νομοθεσία για την έκδοση άδειας λειτουργίας.

Οι επενδύσεις των παραπάνω κατηγοριών εξετάζονται στα δύο πρώτα στάδια.

- Επενδύσεις που αφορούν Μετεγκατάσταση ή Εκσυγχρονισμό υφισταμένων εγκαταστάσεων προϋπολογισμού κατά την αίτηση κάτω των 300.000 ΕΥΡΩ, εξετάζονται κατά τα τρία πρώτα στάδια (εξαιρούνται της διαδικασίας βαθμολόγησης)
- Επενδύσεις που αφορούν Ιδρύσεις ή Επεκτάσεις ανεξάρτητα προϋπολογισμού καθώς και επενδύσεις που αφορούν Μετεγκαταστάσεις ή Εκσυγχρονισμούς άνω των 300.000 ΕΥΡΩ εξετάζονται σε όλα τα στάδια. Τα επιμέρους κριτήρια αξιολόγησης της βιωσιμότητας και η βαθμολόγηση των επενδύσεων της κατηγορίας αυτής διαφοροποιούνται ως εξής:
- Επενδύσεις που αφορούν Μετεγκαταστάσεις ή Εκσυγχρονισμό προϋπολογισμού άνω των 300.000 ΕΥΡΩ.
- Επενδύσεις που αφορούν ίδρυση ή επέκταση Προϋπολογισμού κατά την αίτηση κάτω των 300.000 ΕΥΡΩ.
- Επενδύσεις που αφορούν ίδρυση ή επέκταση Προϋπολογισμού κατά την αίτηση άνω των 300.000 ΕΥΡΩ.

Η διαδικασία αξιολόγησης αναλύεται διεξοδικά στη σχετική Κ.Υ.Α. (450/01 όπως σημπληρώνεται κάθε φορά).

Η σειρά αναφοράς των κατηγοριών των επενδύσεων στις παραπάνω παραγράφους αποτελεί και σειρά προτεραιότητας εξέτασης και της καταρχήν ένταξης των επενδύσεων από την Γνωμοδοτική Επιτροπή Έγκρισης Επενδυτικών Σχεδίων που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (τα μέλη, οι ημερομηνίες σύγκλησης και οι αρμοδιότητες θα οριστούν από την σχετική Κ.Υ.Α.).

Ένταξη ενδιαφερομένων φορέων επενδυτικών σχεδίων στο Πρόγραμμα ως δικαιούχων

Η Δ/νση Προγραμματισμού & Γεωργικών Διαρθρώσεων με βάση την Γνωμοδότηση της Επιτροπής Έγκρισης Επενδυτικών σχεδίων συντάσσει Τεχνικά Δελτία Έργων / Υποέργων κατά τομέα Προϊόντος και τα προτείνει για ένταξη στην Υπηρεσία Διαχείρισης του Ε.Π. Επίσης η Δ/νση Προγραμματισμού & Γ. Δ. αποστέλλει Πίνακα και με τα επενδυτικά σχέδια που απορρίφθηκαν από την Γνωμοδοτική Επιτροπή και τους λόγους απόρριψης.

Η Δ/νση Προγραμματισμού & Γ.Δ. ενημερώνεται από την Υπηρεσία Διαχείρισης του Ε.Π. για την ένταξη των προτεινομένων σε αυτή έργων και κοινοποιεί στους ενδιαφερόμενους φορείς τα αποτελέσματα της διαδικασίας ένταξης και την υποβολή των δικαιολογητικών για την οριστική έγκριση των έργων και την ανάληψη της νομικής δέσμευσης για την συγχρηματοδότηση.

Έγκριση Δικαιούχων

Η Δ/νση Προγραμματισμού & Γ.Δ. εισηγείται προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων την έκδοση απόφασης οριστικής ένταξης των δικαιούχων(φορέων) εφόσον οι δικαιούχοι (φορείς) προσκομίσουν εγγυητικές επιστολές τραπέζης για την καλή εκτέλεση του επενδυτικού σχεδίου τους. Το ύψος, η προθεσμία προσκόμισης, και ο χρόνος επιστροφής τους θα καθορίζονται στη σχετική Κ.Υ.Α.

Η απόφαση κοινοποιείται στον εκπρόσωπο του φορέα με συστημένη επιστολή ή παραδίδεται στον ίδιο ενυπόγραφα, ενώ αντίγραφα της κοινοποιούνται στις υπηρεσίες του γεωργικού τομέα των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και των Γραμματειών των Περιφερειακών Διοικήσεων.

Παρακολούθηση υλοποίησης των Επενδύσεων

Η παρακολούθηση της υλοποίησης και η χορήγηση βεβαίωσης προόδου εργασιών κάθε επενδυτικού σχεδίου που περιλαμβάνεται σε Πρόγραμμα Ενίσχυσης ανατίθεται σε Επιτροπή που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων μετά από πρόταση της Δ/νσης Προγρ/σμού & Γ.Δ.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης Έργων συγκροτείται για κάθε συγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο – έργο – ή για το σύνολο των εγκεκριμένων επενδυτικών σχεδίων – έργων – μιας διοικητικής διαίρεσης που περιλαμβάνονται στην απόφαση της προηγουμένης παραγράφου.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης Έργων συγκροτείται υποχρεωτικά από υπαλλήλους του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα με τις παρακάτω αναφερόμενες ειδικότητες (ένας για κάθε ειδικότητα με τον αναπληρωτή του):

Γεωπόνο, Πολιτικό Μηχανικό, Μηχανολόγο, Οικονομικό υπάλληλο και προκειμένου για έργα Ζωικής Παραγωγής, η Επιτροπή περιλαμβάνει και μέλος με ειδικότητα κτηνιάτρου.

Δεν μπορεί να συμμετέχει στην επιτροπή ως μέλος υπάλληλος ή οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο που συμμετέχει στην αξιολόγηση των επενδύσεων.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης Έργων συγκροτείται αμέσως μετά την θετική γνωμοδότηση – καταρχήν ένταξη – του Επενδυτικού σχεδίου από την Γνωμοδοτική Επιτροπή. Η σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης κοινοποιείται στους φορείς υλοποίησης, σε αρμόδιες αρχές και στα μέλη της.

Αρμοδιότητες της Επιτροπής Παρακολούθησης Έργων είναι:

- Η τακτική παρακολούθηση των έργων με επιτόπιες μεταβάσεις.
- Ο έλεγχος της πιστής εκτέλεσης των έργων, σύμφωνα με το εγκεκριμένο σχέδιο (αρχικό ή τροποποιημένο).
- Ο έλεγχος της πιστότητας των στοιχείων που παρέχει ο φορέας προκειμένου να διαπιστωθεί η πρόοδος του έργου.
- Η χορήγηση της βεβαίωσης προόδου εργασιών που είναι απαραίτητη για την καταβολή των οικονομικών ενισχύσεων.

Έργο της Επιτροπής είναι η πιστοποίηση των εργασιών που έγιναν και του κόστους τους σε σχέση με τις προβλεπόμενες εργασίες της εγκεκριμένης μελέτης ή της αναμόρφωσής της. Η Επιτροπή κατά την πιστοποίηση των εργασιών που πραγματοποιήθηκαν, λαμβάνει υπόψη την ανάλυση που υπάρχει στην εγκεκριμένη μελέτη ή την τροποποίησή της. Εάν η τεχνική περιγραφή του έργου παρουσιάζει κάποιες ελλείψεις, η Επιτροπή καταφεύγει στην αναζήτηση των απαραίτητων τεχνικών στοιχείων στις προσφορές που υπάρχουν στην εγκεκριμένη μελέτη. Η Επιτροπή πιστοποιεί με ακρίβεια όλες τις εργασίες που πραγματοποιήθηκαν (προβλεπόμενες και μη) και τις αντιπαραθέτει με εκείνες που προβλέπονταν στην εγκεκριμένη μελέτη ή στην τροποποίησή της.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης Έργων πιστοποιεί το έργο και δεν το παραλαμβάνει και επομένως δεν φέρει ευθύνη για τις ποσοτικές ή ποιοτικές αποκλίσεις του, μπορεί όμως να διατυπώνει τις παρατηρήσεις της για οποιοδήποτε σχετικό θέμα στο πρακτικό που συντάσσει ή στην βεβαίωση που χορηγεί.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης Έργων θα πρέπει να ολοκληρώνει την εργασία της για κάθε αίτηση πληρωμής το αργότερο εντός μηνός από την ημερομηνία υποβολής της, υπό τον όρο ότι ο φάκελος των δικαιολογητικών είναι πλήρης και ο φορέας έχει παράσχει όλα τα στοιχεία ή διευκρινίσεις που του έχουν ζητηθεί. Μετά την λήξη της περιόδου αυτής κατά την οποία δεν προσκομίσθηκαν τα αιτηθέντα στοιχεία, η Επιτροπή

επιστρέφει τον φάκελο στον φορέα, κοινοποιώντας την ενέργεια αυτή στην Δ/νση Προγραμματισμού & Γ.Δ.

Εφόσον παρίσταται αιτιολογημένη ανάγκη, μετά από πρόταση της Δ/νσης Προγραμματισμού & Γ.Δ., συγκροτείται δευτεροβάθμια Επιτροπή από υπαλλήλους της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων αντιστοίχων ειδικοτήτων όπως αναφέρονται παραπάνω, η οποία μετά από επιτόπιο έλεγχο συντάσσει πρακτικό για την πρόοδο του υπό εξέταση έργου το οποίο και λαμβάνεται αποκλειστικά υπόψη για τον υπολογισμό των οικονομικών ενισχύσεων.

Διαδικασία καταβολής των ενισχύσεων και παραλαβής των επενδύσεων

Απαιτούμενα δικαιολογητικά και διαδικασία υποβολής:

- Η ενίσχυση για κάθε οριστικά ενταγμένο επενδυτικό σχέδιο – έργο – αποδίδεται σε ισάριθμες δόσεις όπως προσδιορίζεται στην απόφαση έγκρισης του έργου, απολογιστικά και ανάλογα με την πρόοδο κατασκευής του.
- Η πρώτη αίτηση πληρωμής υποβάλλεται από τον φορέα της επένδυσης μετά την πραγματοποίηση δαπανών, για εγκεκριμένες εργασίες τουλάχιστον ίσων με το 30% του επιλέξιμου προϋπολογισμού και όχι μικρότερες του 20%.
- Η τελευταία αίτηση πληρωμής δεν μπορεί να αντιπροσωπεύει ποσοστό ενίσχυσης μικρότερο του 20%. Ο αριθμός των δόσεων δύναται να κυμαίνεται από μία (1) έως πέντε (5) ανάλογα με το κόστος του έργου.
- Για την καταβολή του κάθε τμήματος της ενίσχυσης, ο φορέας υποβάλλει στις αρμόδιες υπηρεσίες που θα καθορίσει με απόφασή του ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων τα δικαιολογητικά που προβλέπονται παρακάτω με τα οποία θα αποδεικνύεται ότι πληρούνται οι χρηματοδοτικές προϋποθέσεις που περιλαμβάνονται στην απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με την οποία εντάχθηκε οριστικά η επένδυση και ότι αυτή εκτελέστηκε σύμφωνα με την εγκεκριμένη μελέτη (αρχική ή τροποποιημένη).

Τα δικαιολογητικά πληρωμών θα υποβάλονται από τον φορέα της επένδυσης σε πέντε (5) αντίγραφα, στην αρμόδια υπηρεσία όπως αυτή θα ορισθεί με την απόφαση Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Μετά τον έλεγχο από την Επιτροπή Παρακολούθησης της επένδυσης, δύο (2) αντίγραφα αποστέλλονται στην Δ/νση Προγραμματισμού & Γ.Δ. για τον τελικό έλεγχο και την έκδοση απόφασης καταβολής των ενισχύσεων.

Τα τιμολόγια και τα λοιπά παραστατικά έγγραφα παραμένουν στις αρμόδιες υπηρεσίες και φυλάσσονται για μια πενταετία τουλάχιστον από την ημερομηνία αποπληρωμής του έργου.

Ο φορέας υποβάλλει με αίτηση τα εξής δικαιολογητικά:

α) Αντίγραφο πολεοδομικής αδείας.

β) Επιμετρήσεις επιβλεπόντων μηχανικών για τις κτηριακές και μηχανολογικές εγκαταστάσεις (ένα αντίγραφο).

γ) Πίνακες προβλεπομένων – εκτελεσθεισών εργασιών σύμφωνα με τα Υποδείγματα 4, 5 και 6 του συνημμένου παραρτήματος (πέντε αντίγραφα).

δ) Νόμιμα παραστατικά που προβλέπονται από τον Κ.Β.Σ. (εξοφλημένα τιμολόγια), εντάλματα πληρωμής, εκκαθαρίσεις τραπεζών κ.λ.π. σε πρωτότυπα ή αντίγραφα (θεωρημένα από τις αρμόδιες Υπηρεσίες Αγροτικής Ανάπτυξης). Τα παραστατικά προελεύσεως εξωτερικού θα πρέπει να συνοδεύονται από επίσημη μετάφραση. Ο φορέας υποχρεούται να κρατήσει τα πρωτότυπα τουλάχιστον για μια πενταετία από την αποπληρωμή του έργου.

   Ο έλεγχος θα γίνεται επί των πρωτοτύπων παραστατικών, τα οποία θα σφραγίζονται με ευθύνη της αρμόδιας Επιτροπής Παρακολούθησης και θα επιστρέφονται στον φορέα. Στην αρμόδια Υπηρεσία Αγροτικής Ανάπτυξης θα παραμένουν τα επικυρωμένα από τη ίδια αντίγραφα των πρωτότυπων παραστατικών.

ε) Αντίγραφο του συμβολαίου συνάψεως δανείου στο οποίο θα αναφέρονται λεπτομερώς οι όροι του δανεισμού (ένα αντίγραφο).

στ) Απόσπασμα πρακτικών συνεδρίασης του Δ.Σ. (όταν πρόκειται για δικαιούχο Συνεταιριστική Οργάνωση, Ο.Τ.Α., Α.Ε., Ε.Π.Ε.) για την κατανομή αξιωμάτων και

Εξουσιοδότηση του Δ.Σ. της παραπάνω περίπτωσης του αρμοδίου προσώπου για την παραλαβή και είσπραξη επιταγών και υπογραφής κάθε απαραίτητου εγγράφου.

ζ) Υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/86 άρθρο 8, περί της εγκυρότητας των παρεχομένων πληροφοριών από τον ίδιο τον δικαιούχο (πέντε αντίγραφα).

η) Δήλωση για το υποκατάστημα της Τράπεζας και του αριθμού λογαριασμού στον οποίο επιθυμεί να κατατεθούν οι ενισχύσεις, κοινοτικές και εθνικές (πέντε αντίγραφα), καθώς και τον αριθμό του φορολογικού μητρώου.

θ) Βεβαίωση προόδου εργασιών υπογεγραμμένη και θεωρημένη από την Επιτροπή του άρθρου 24. Θα αναφέρεται πάντοτε η ημερομηνία του επιτοπίου ελέγχου της Επιτροπής (πέντε αντίγραφα).

ι) Πιστοποιητικό Κτηνιατρικής Υπηρεσίας, για τις περιπτώσεις των επενδύσεων που αφορούν μονάδες σφαγής ζώων – πτηνών ή μονάδες επεξεργασίας και μεταποίησης κρέατος (οδηγία 77/99 ΕΟΚ του Συμβουλίου της 31-12-1976 και οδηγία 64/433 ΕΟΚ της 26-06-1964).

Καθορισμός πληρωτέου ποσού οικονομικών ενισχύσεων

Η αρμόδια Δ/νση Προγραμματισμού & Γ.Δ., πραγματοποιεί τον τελικό έλεγχο πληρότητας των στοιχείων των δικαιολογητικών εγγράφων, που στάλθηκαν από την Επιτροπή Παρακολούθησης της επένδυσης και συμπληρώνει ένα χρηματοοικονομικό δελτίο, σύμφωνα με υπόδειγμα που θα καθοριστεί στη σχετική Κ.Υ.Α. Κατά την εξέταση των φακέλων, η Δ/νση Προγραμματισμού τηρεί σειρά προτεραιότητας, με βάση την ημερομηνία πρωτοκόλλησης αυτών, στο Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Το πληρωτέο ποσό των ενισχύσεων προκύπτει από το πηλίκο των επιλέξιμων δαπανών που πραγματοποιήθηκαν δια του επιλέξιμου προβλεπόμενου κόστους των συνολικών εργασιών επί του συνόλου της εγκεκριμένης ενίσχυσης, ήτοι:

$$\frac{\text{Επιλέξιμες δαπάνες}}{\text{Επιλέξιμο προβλεπόμενο κόστος}} \times \text{Εγκεκριμένη ενίσχυση}$$

Οι επιλέξιμες δαπάνες κατά την μερική πληρωμή του έργου υπολογίζονται αφού αφαιρεθούν από τις πραγματοποιηθείσες δαπάνες, οι δαπάνες για απρόβλεπτα και οι υπερβάσεις κόστους των επιμέρους εκτελεσθεισών εργασιών σε σχέση με τις αντίστοιχες του αρχικού ή τροποποιημένου σχεδίου

Κατά την τελική πληρωμή για τον υπολογισμό των επιλέξιμων δαπανών, αφαιρούνται από τις πραγματοποιηθείσες δαπάνες μόνον οι δαπάνες για τις μη επιλέξιμες εργασίες, ενώ είναι δυνατός ο συμψηφισμός δαπανών μεταξύ των διαφόρων κονδυλίων, ανεξαρτήτως κατηγορίας (οικοδομικά, μηχανολογικά κ.λ.π.).

Κατά τις τμηματικές πληρωμές είναι δυνατή η πιστοποίηση και συνεπώς η επιδότηση δαπανών, που αφορούν σε προκαταβολή είτε για την προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού είτε για την κατασκευή κτηριακών εγκαταστάσεων στα πλαίσια εργοληπτικής σύμβασης, με βάση παραστατικά πληρωμής μέσω τραπέζης.

Διευκρινίζεται ότι δεν αναγνωρίζεται για επιδότηση σε κανένα στάδιο, το άνοιγμα πίστωσης σε δεσμευμένο λογαριασμό σε τράπεζα για την εισαγωγή εξοπλισμού, επειδή δεν αποτελεί καταβολή χρημάτων εκ μέρους του επενδυτή με βάση εξοφλημένα μέσω τράπεζας τιμολόγια εκδοθέντα για δαπάνη αντίστοιχη προς την προκαταβολή. Το αυτό ισχύει και για τις προκαταβολές μηχανημάτων που αγοράζονται από το εσωτερικό.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, οι προκαταβολές δεν μπορεί να υπερβαίνουν το 50% του συνόλου της τμηματικής πληρωμής. Το επιπλέον του 50% ποσόν προκαταβολής δεν επιδοτείται κατά την συγκεκριμένη τμηματική πληρωμή μπορεί

όμως να ληφθεί υπόψη στον υπολογισμό της κάλυψης της υποχρεωτικής συμμετοχής του φορέα με ίδια κεφάλαια για την επιστροφή της εγγυητικής επιστολής.

Με βάση τα ποσά ενίσχυσης που προκύπτουν από το χρηματοοικονομικό δελτίο που προαναφέρθηκε εκδίδεται απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για την καταβολή των ενισχύσεων στον δικαιούχο (φορέα). Το ποσοστό εκτέλεσης του έργου που αναφέρεται στην βεβαίωση της Επιτροπής Παρακολούθησης Έργων, είναι ενδεικτικό της πορείας του έργου και δεν διαμορφώνει τα ποσά των ενισχύσεων που πράγματι θα καταβληθούν στους δικαιούχους.

Η απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων διαβιβάζεται:

α) σε όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες που αφορούν την παρακολούθηση των επενδύσεων και Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση,

β) στις αρμόδιες υπηρεσίες ενταλματοποίησης των ενισχύσεων και

γ) στον φορέα υλοποίησης της επένδυσης.

Ε. ΤΕΛΙΚΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Τελικός δικαιούχος είναι το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων / Δνση Προγραμματισμού & Γ.Δ.

ΣΤ. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ

Τα κριτήρια υπάρχουν σε ξεχωριστό φάκελο.